

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ В
ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

КУТОШІ КАМІЛЛА ДЕЗИДЕРІВНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: 013 Початкова освіта

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 10 /27 жовтня 2021 року

Науковий керівник:

Бергхауер-Олас Емьовке Ласлівна,
PhD, доктор філософії з галузі соціальні та поведінкові науки

Завідувач кафедрою:

Біда Олена Анатоліївна,
доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 2022

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра педагогіки та психології

Кваліфікаційна робота
ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ В
ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконав: студентка IV-го курсу

Кутоші Камілла Дезидерівна

Освітня програма: 013 Початкова освіта

Науковий керівник: **Бергхауер-Олас Емьовке Ласлівна,**
PhD, доктор філософії з галузі соціальні та поведінкові науки

Рецензент: **Конц Тімеа Степанівна,**
ст. викладач

Берегове
2022

Зміст

ВСТУП	6
I. ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТА ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД НАВЧАННЯ	8
II. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВОМУ КЛАСІ ТА РОЛЬ МОТИВАЦІЇ У НАВЧАННІ	10
2.1. Характеристика віку початкових класів	10
2.2. Навчання в початкових класів	12
2.3. Поняття мотивації	14
2.4. Мотивація у навчанні	15
2.5. Мотивація продуктивності	19
2.6. Методи мотивації учнів початкових класів	19
2.7. Ставлення вчителя, що сприяє розвитку мотивації навчання	21
III. ВИВЧЕННЯ СТАВЛЕННЯ ДО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	24
3.1. Мета та методи дослідження	24
3.2. Місце та умови проведення дослідження	24
3.3. Результати дослідження	26
ВИСНОВКИ	33
РЕЗЮМЕ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУР	35
СПИСОК РИСУНКІВ	37
ДОДАТКИ	38

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

A KISISKOLÁSKORI TANULÁSI MOTIVÁCIÓ EMPIRIKUS VIZSGÁLATA

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Kutasi Kamilla

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 013 Tanító

Témavezető: Berghauer-Olasz Emőke,

PhD, tanszéki docens

Recenzens: Koncz Tímea,

adjunktus

Tartalom

BEVEZETÉS.....	6
I. A TANULÁS ÉRTELMEZÉSE ÉS TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE	8
II. A KISISKOLÁSKOR TANULÁSI SAJÁTOSSÁGAI ÉS A MOTIVÁCIÓ SZEREPE A TANULÁS SORÁN.....	10
2.1. A kisiskoláskor jellemzése	10
2.2. Tanulás kisiskoláskorban.....	12
2.3. A motiváció fogalma	14
2.4. Tanulási motiváció	15
2.5. A teljesítménymotiváció.....	19
2.6. A kisiskolások motiválását elősegítő módszerek.....	19
2.7. A tanulási motiváció kialakulását segítő pedagógus attitűdök.....	21
III. A TANULÁS IRÁNTI ATTITŰD VIZSGÁLATA KISISKOLÁSKORBAN	24
3.1. A vizsgálat célja, módszerei	24
3.2. A vizsgálat helyszíne, körülményei	24
3.3. A vizsgálat eredményei	26
ÖSSZEFOGLALÁS	33
REZÜMÉ	34
HIVATKOZOTT IRODALOM	35
ÁBRÁK JEGYZÉKE.....	37
MELLÉKLET.....	38

BEVEZETÉS

„Nincs hatalmasabb erő, mint a tudás: a tudással felfegyverzett ember – legyőzhetetlen.”

(Makszim Gorkij)

A témaválasztásunkat illetően, egyértelműen befolyásolt minket az érdeklődés a kisiskolások iránt. A mai világban, ha körül nézünk, az idő előrehaladtával egyre inkább tapasztaljuk, hogy mennyi érdekes és izgalmas dolog vesz körül minket. Az emberek és természetesen a gyerekek is, törekednek arra, hogy minél jobban megismerjék azt a világot, amelyben él.

A kisiskoláskorú gyerekek érdeklődését is jobban lekötik a látványosabb dolgok, illetve azért is választottuk ezt a témát, mert nagyon aktuális a mai világban. Sok gyereknél az iskolai tananyag tanulása kevésbé izgalmas, mint akár egy új számítógépes játék, vagy a TV csatornában nézett kedvenc meséje. Figyelmüket leköti különböző közösségi oldalak használata, vagy az öltözködési divatok követése. Mindezek mellett, mi is tapasztalhatjuk, hogy az iskolai tanulás nem igazán tölti el a gyerekeket izgalommal, boldogsággal, és érdeklődéssel. Ezért is gondoltuk úgy, hogy a tanároknak egyre több figyelmet kell fordítaniuk a gyerekek motiválására, a tantárgyaik ismeretanyagát minél vonzóbbá, színesebbé és érdekesebbé tegyék a tanulóik számára.

A dolgozatban szeretnénk megvizsgálni a gyerekek motiváltságát kisiskoláskorban, illetve az ehhez kapcsolódó fogalmak tisztázása után több oldalról is bemutatni a motiváció szerepét, lényegét és a fontosságát.

Célunk a munkánk során, hogy feltárjuk, hogyan motiválhatjuk őket. Fontosnak tartjuk azonban, hogy átfogó képet alkossunk a tanulás motiválásáról kisiskoláskorban. Mint jövőbeli pedagógusok, szeretnénk elérni azt, hogy a majdani diákjaink örömeiket leljék a tanulásban, és hogy ez a tanulás ne kényszer legyen számukra, hanem belülről fakadó érdeklődés, és vágy a tudás iránt.

Probléma lehet, azonban ha nem kellőképpen motiválják a gyerekeket, vagy esetleg nem kapják meg a megfelelő odafigyelést.

Nagyon sok kérdés felmerül ekkor a nemcsak a tanároknak, hanem a szülőkben is. Vajon szükség van-e erre? Tehet-e valamit a szülő ennek érdekében? Vagy hagyja az iskolára az egészet? Van-e értelme egyáltalán a gyerekeket a tanulásra motiválni a mai iskolai környezetben? Ami még nagyon fontos kérdés: Hogyan fog hatni a későbbi személyiségére, ha most motiváltan tanul, és hogyha, ha nem képes a szülő semmilyen eszközzel rávenni a gyerekeket a tanulásra? Ezek mind olyan kérdések, amelyek nagyon fontosak egy kisiskolás gyermek számára.

Munkánk az előbbieken megfogalmazott kérdéseknek megfelelően három fő részre van tagolva. Az első részében szeretnénk ismertetni az általános dolgokat, mint például: Mi is az a tanulás? Mi ennek a célja? Milyen fontos nevekhez köthető a tanulás fogalma.

A második részében elemezzük a kisiskoláskor életkori sajátosságait és a motiváció szerepét. Itt fontos tényező a figyelem, és annak kialakulása, mivel kisgyermekkorban ez nagyon gyorsan kiszélesedik. Az alpontokban kifejtjük a motiváció fontosságát, módszereit, alkalmazását. Szó esik a motiváció hatásairól a gyerekek életében.

A harmadik fejezet a tanulás iránti attitűd vizsgálata kisiskoláskorban itt szeretnénk ismertetni a vizsgálat során kapott eredményeket. Ezáltal a kiértékelés során jól megfigyelhetők, hogy melyek azok a motívum csoportok, amelyek befolyásolják a tanuláshoz való viszonyukat.

Munkánk feldolgozása során elsősorban magyar és külföldi szakirodalmat, újságcikkeket, internetes forrásokat használtuk fel.

I. A TANULÁS ÉRTELMEZÉSE ÉS TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE

A *tanulás* – köznapi megközelítésben az ismeretsajátítás valamilyen formájára vonatkozó tevékenységet jelöl.

Pedagógiai szempontból mindenekelőtt ismeretszerzésről, valamint jártasságok, készségek és képességek elsajátításáról szól. A tanulás nem egyszerű emlékezetbe vésés, hanem olyan aktív és alkotó, ismeretfeldolgozás, amelynek következtében a személyiség változatos összetevői fejlődnek (Fodor, 2009).

Comenius a 17. században fogalmazta meg először, hogy az oktatás célja nem a tekintély alapú tanulás kell, hogy legyen, hanem a belső indíttatású, tapasztalatokon alapuló ismeretszerzés. Didaktikájával igyekezett segíteni ezt a munkát, illetve elérni, hogy a tanulás könnyed, örömteli és játékos foglalatosság legyen. Comenius szerint a komoly tanuláshoz az, hogy a tanuló mindenek előtt szeressen tanulni (Paholics, 2009).

Rousseau, a 18. századi felvilágosodás gondolkodója volt. Nézetében a gyerekek kerülnek középpontba. Úgy gondolta, hogy a tanulás legfőbb ösztönzője maga a gyermeki kíváncsiság. A pedagógus feladata olyan helyzeteket és szituációkat teremteni a gyermek számára, hogy kíváncsisága ne csökkenjen, hanem erősödjék. A kíváncsiság idővel kérdéseket ébreszt a gyerekekben, amelyeket véleménye szerint nem kell a pedagógusnak direkt módon megválaszolni, hanem rá kell vezetni a tanulókat, hogy maga jöjjön rá a megoldásra (Paholics, 2009).

A 19. században Herbart munkássága nagy hatást gyakorolt a század pedagógiájára. Elméletének középpontjában az érdeklődés állt. Az érdeklődés számára azt jelentette, ha a tudásunk kiegészülni, tökéletesedni vágyik. Az oktatás feladatát a sokoldalú érdeklődés kialakításában látta. Ezen kívül foglalkozott még a pedagógusok felkészítésével is. Véleménye szerint a nevelés és a pedagógia tudományos elméleteinek ismerete nélkül nem lehet a munkát jól végezni (Paholics, 2009).

A 19. század közepétől megindul a reformpedagógia kibontakozása. A 20. századi pedagógia az újítások korszaka. Egyrészt hozzájárulnak ezek a törekvések a korabeli tudományok jelentős fejlődésének, illetve annak, hogy a radikális polgárság társadalmi célkitűzései között a pedagógia modernizálásának igénye is szerepel. A reformpedagógia egyes ágainak közös jellemzője, hogy a gyermek ösztönzőinek vizsgálatánál nagy jelentőséget tulajdonítanak a pszichológia új megállapításainak. A reformpedagógiák felismerték a motiváció fontosságát, és próbálták megmagyarázni annak lényegét. A magyarázatok fő irányvonalai: gyermektanulmányozás, funkcionális nevelési koncepciók,

biológiai – pszichológiai felfogás és a társadalmi partnerviszonyra épülő nevelés (Paholics, 2009).

Gagné és Briggs (1977) felfogásában a tanuló egyén legalább öt lényeges tanulási eredmény birtokába jut: intellektuális készségek (amelyek az egyéni kompetencia alapvető előfeltételeit képezik), motorikus készségek, kognitív stratégiák (amelyek a tanulási, emlékezési, gondolkodási, probléma-megoldási folyamatokat vezérlik), verbális információk és attitűdök (mint a viselkedést meghatározó érzelmi viszonyulások) (Fodor, 2009).

Az affektív tanulás a tanulás érzelmi aktusait fogja át, illetve az érzelmi tartalmak és érzelmi reakció módok tanulása. Az érzelmek is a tanulás alkotórészei, eszközei, s egyben tárgyai és eredményei. Abban az értelemben is, hogy átszövik a kognitív tanulás alkotórészeit, eszközeit, tárgyait és eredményeit (Csoma, 2009).

A tanulás mindhárom területe (a kognitív, az affektív és a motoros), illetve egységük a gondolkodás (a kognitivitás) áttételein keresztül reproductív módon, problémamegoldó módon és kreatív módon működik (Csoma, 2009).

Alaklélektani megközelítés, belátásos tanulás: Az elmélet nem az inger-válasz kapcsolat kialakulását vizsgálta, hanem a problémamegoldásra helyezte a hangsúlyt. Köhler csimpánzkísérlete a *belátás* szerepét igazolta a probléma megoldásban. Amikor az összefüggésekre rájövünk, amikor megtaláljuk a megoldást, „*aha*” élményt élünk át. Ha az oktatásra alkalmazzuk az eredményeket, akkor ki kell emelni a hibázás lehetőségét, fontos, hogy a pedagógus hagyja a gyereket próbálkozni. A pedagógus ne tálalja készen a megoldást, hanem szervezze úgy a tanulást, hogy a gyerek maga jöjjön rá a megoldásra (Koltói, 2013).

Humanisztikus tanuláselmélet: A megközelítés a tanulók iskolával, tanúlással, pedagógusokkal, önmagukkal kapcsolatos vélekedéseit, érzelmeit, valamint a személyiség fejlődését helyezte a középpontba. A humanisztikus elmélet szerint az ember eredendően jó, és ha a környezet optimális, a gyermek fejlődése is megfelelő lesz. *Maslow* szerint a felnőtteknek az a feladata, hogy lehetővé tegyék a gyerekeknek, hogy a fejlődése során a maga választotta úton haladjon. A gyerek szükségleteinek kielégülése teszi lehetővé, hogy a gyerek a helyes utat válassza (Koltói, 2013).

II. A KISISKOLÁSKOR TANULÁSI SAJÁTOSSÁGAI ÉS A MOTIVÁCIÓ SZEREPE A TANULÁS SORÁN

A gyermek egy fejlődő lény, az életének minden szakaszában az átalakulás, változás állapotában van (Pálffy, 1989). A fejlődést meghatározza azoknak a feltételeknek az együttese, amely között zajlik. Ennek a folyamatnak vannak *külső* és *belső* feltételei. *Belső feltételnek* - az öröklést és az érést tekintjük, külsőnek pedig az egyénre ható természeti és társadalmi hatásrendszert. Az öröklés biztosítja azokat az alkati sajátosságokat, adottságokat, amelyek a pszichikus fejlődést képezik. Az érés lehet szomatikus (testi) és pszichikus. A pszichikus érés az egyes lelki funkciók kibontakozása, ilyen például az emlékezés vagy a gondolkodás egyre magasabb szintre emelkedése. A fejlődés legfontosabb tényezője a külső hatásokra, ezen belül is döntően a *nevelés* hatására létrejövő tanulás, tapasztalatszerzés. Az érés és a tanulás kölcsönviszonyban állnak egymással, a tanulás visszahat az érésre, felgyorsítva azt. Mindenfajta tanuláshoz megvan az „*optimális érési ideje*”, ilyenkor történik a legkönnyebben, leggyorsabban az elsajátítás (Pálffy, 1989).

Láthattuk azt, hogy ezek szorosan összefüggenek egymással. Ezért kell ismernünk, hogy az adott életkorban mi jellemző a gyermekre, mit képes befogadni, hogyan tud tanulni eredményesen. Az alábbiakban a kisiskolások fejlődési sajátosságait mutatjuk be.

2.1. A kisiskoláskor jellemzése

Amint a gyerekek elérik az 5-7 éves kort, többé nincsenek az otthonhoz vagy olyan környezethez kötve, ahol a felnőttek gondosan ügyelnek rájuk (Michael – Sheila, 2006).

A *figyelem*-szelektív folyamat, amely által az információt tudatosan észleljük vagy kihangsúlyozzuk, amíg más információkat nem tudatosan elemzünk vagy szűrünk ki. Ennek során bizonyos ingerek feldolgozása hangsúlyozódik, másoké csökken vagy gátlódik (Kollár - Szabó, 2004). A figyelem biztosítja a tananyag pontos és világos befogadását és megértését. Hiszen mindenki tapasztalhatta már, hogy nehéz szöveget akár gyakorta is elolvashatunk, anélkül, hogy megértenénk, ha ez a szükséges figyelem nélkül történik. Viszont ha figyelmesen elolvassuk ugyanezt az anyagot, akkor elég egyszer elolvasni, hogy mindent megértsünk belőle. A figyelem ugyan akkor biztosítja a tananyag gyorsabb és biztosabb *emlékezetbe vésését* és azt, hogy sokáig megmarad az ember emlékezetében. Feltétlenül szükséges hogy a *jártasságok* gyorsan *alakuljanak ki*, különösen nélkülözhetetlen a kialakítás első stádiumában. A figyelem hatással van az akarat

tevékenység célirányosságára. Különösen fontos az alkotómunka során, hiszen a kiváló alkotók elsősorban erősen fejlett figyelmi képességgel rendelkeznek (Gonobolin, 1976).

A gyermek csak feltétlen reflexekkel, és örökölt ösztönökkel jön a világra. A figyelem kialakulása szoros kapcsolatban van a feltételes reflexek, a finom, belső gátlások bonyolult formáinak létrehozására való képesség fejlődésével (Gonobolin, 1976).

Egyéves korára a gyermek bizonyos ideig már tud foglalkozni valamilyen tárggyal, de a figyelme ebben az időben még nagyon állhatatlan. Kétéves korban a kisgyerek figyelmét már hosszú időre a tárgyra koncentrálja, és nem csak megfigyeli, hanem vizsgálja is. Az óvodás korú gyermekek figyelme már lehet eléggé koncentrált, azonban kevésbé állhatatos, így például a gyermek, érdeklődéssel, koncentráltan hallgat egy történetet. A gyermekek tájékozódása az óvodáskorban igen fejlett, de ugyanakkor még tökéletlen is. A gyermekek sok mindent meglátnak, de gyakran az, amire figyelmet fordítanak, nem lényeges, ugyanakkor viszont fontos, lényeges dolgokat figyelmen kívül hagynak. Viszont sok minden mást is észrevesznek, amit például egy felnőtt nem. Az óvodás korú gyermekek figyelme a harmadik és a hatodik életév között egyre tartósabbá válik. Óvodáskorban a gyermek figyelmének a koncentrációja és állandósága gyors ütemben nő. A három éves gyermeknél 10 perc alatt átlagosan három figyelemelterelődést jegyeztek fel, a négy-öt éveseknél ez nem érte el a kettőt, a hatéveseknél pedig csak egyszer fordul elő. Az óvodás korú gyermekek figyelmének fejlődésében a legfontosabb tényező a játék, a gyermeki tevékenység alapformája. A szándékos figyelem kezdetei a gyermekekben már korán, a második életévben megnyilatkoznak, amikor a gyermek a beszédet kezdi elsajátítani. A szándékos figyelem kialakulására nagy hatással van a gyermek tevékenysége, a játék, a felnőttek utasításainak a teljesítése. A játék megtanítja a figyelmességre, bizonyos szabályok betartására, akaratának fegyelmezésére. Ezt követően az iskola, a szervezett oktatás az, ami a szándékos figyelmet a gyermekben fejleszti. A folyamat során a figyelem kialakítása egy időben történik a gyermek általános intellektuális fejlődésével (Gonobolin, 1976).

Az ingerlés és gátlás folyamatai a kisiskolás gyermekek agykérgében meglehetősen gyorsan változik, ezért a kisiskolás korú gyermek figyelmére jellemző, hogy könnyen átkapcsol és elterelődik, ami nehezíti azt, hogy egy tárgyra koncentráljon. A kisiskolás korban az általános tájékozottságot nyújtó figyelem intenzíven fejlődik a hetedikől a tizedik életévig. Az iskoláskorban nagyobb szerepet játszik a figyelem tárgyának és a gyermekek belső állapotának, valamint előző tapasztalatainak az összehangolása. A kisiskolások szándékos figyelme gyorsan fejlődik. Kisiskolásoknál az önkéntelen figyelem nagymértékben függ az anyag benyomáskeltő képességétől. Az, hogy a kisiskolás korú

gyermeknél az önkéntelen figyelem túlsúlyban van a szándékos felett, azzal magyarázható, hogy a második jelzőrendszer irányító szerepe az elsőhöz képest ebben a korban még nem elég erős. Az iskolába lépő kisgyerekek figyelmének terjedelme 6-8-12 perc között van, lassan nő 15-17 percig, majd idővel ez fokozódik (Vekerdy, 2001).

A figyelem minden sajátosságára tényezők sokasága hat, vannak olyanok, amelyeket feltétlenül fel kell használni az iskolások figyelmének nevelésében:

- *Tartósság*- a tevékenység jelentőségének megértése, intellektuális aktivitás megléte;
- *Megosztás*- szokások és ismeretek megléte, a tevékenység begyakorlottsága;
- *Átkapcsolás*- megfelelő általános szellemi fejlettség, a szokások és az érdeklődés megléte (Gonobolin, 1976).

2.2. Tanulás kisiskoláskorban

A mai világban a gyerekeknek meg kell tanulniuk, hogyan éljenek a felnőtt társadalomba, meg kell tanulniuk, hogyan működjenek együtt más emberekkel. Hermann Alice szerint: „*A szülői háztól való leválásnak első intézményes eszköze az iskola*” (Vajda – Kósa, 2005).

Az iskola vonatkozásában a tanulás fogalma jellegzetes sajátosságokkal rendelkezik. Ezeket a sajátosságokat Kelemen László (1981, 253) négy pontban foglalta össze:

- az iskolai tanulás a nevelési célok által irányított tanulási forma;
- magában foglalja az összes megismerési funkció (érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás) működését és fejlesztését;
- nemcsak a megismerésre, az ismeretszerzésre vonatkozik, hanem cselekvésekre, az elsajátított ismeretek alkalmazására is;
- az iskolában a tanulás a tanuló teljes személyiségét implicálja, hisz egyrészt a tanulása személyiség tevékenysége, másrészt a személyiség fejlesztésének alapvető eszköze (Fodor, 2009). Az iskolában folyó pedagógiai tevékenység fő célja, a gyermeki személyiség tudatos fejlesztése. Tudatos és sikeres személyiségfejlesztés csak a gyermeki személyiség ismeretében lehetséges (Pálffy, 1989).

Az iskolához való kötődés és a pozitív érzelmi viszony bizonyára elősegíti a hatékonyabb tanulást. A gyermekek oktatása az iskolában, maga az ismeretek elsajátításának a folyamata, ami azt eredményezi, hogy a kisiskolások szándékos figyelme gyorsan fejlődik, és ez főleg az érdeklődés felébredésének, különösen a tananyag iránti érdeklődés kifejlődésének a következménye. Fontos foglalkoznunk a kisiskolások szándékos figyelmének sajátosságaival.

A nagyobb diákoknál és a felnőtteknél a figyelemnek ez a része a tárgyra irányul, abban az esetben, amikor a feladat távoli motivációkkal kapcsolatos, azaz az ember szilárdan és mélyen képes koncentrálni nehéz és érdektelen munkára annak az eredménynek az érdekében, ami a jövőben várható. Ez hasonló a kisiskolásoknál is, hogy akkor képes eljárni, ha ehhez a távoli motivációkhoz közelebbi feladat is kapcsolódik. Ilyen például: a tanárnak megfelelően elkészíteni a feladatot, és jó jegyet kapni az elvégzett feladatért. Az ilyen motivációknál az akarat megfeszítése jelentéktelen, mivel a pillanatnyi követelmények figyelmessé teszik a tanulót, mintegy lehetlenné teszik az ellenkezőjét. Ebből következik, hogy az iskolás az órán nem azért figyel, mert erőt vesz magán, és legyőzi szórakozottságát és figyelmetlenségét, hanem mert hat rá a tanár, aki munkára stimulálja, koncentrálásra ösztönzi. Az iskola, döntő mértékben segíti elő figyelem valamennyi pozitív tulajdonságának a kifejlődését.

A kisiskolás koncentrálttsága vagy figyelmének, intenzitásának foka nagy lehet, ha az elfoglaltság különösen érdekes. A gyermek annyira odaadón tud rajzolni, hogy képes nem meghallani, hogyha szólítják. Az iskolában pedig, miközben a tanár egy érdekes beszédet tart és a gyermekek hallgatják, előfordulhat, hogy észre se veszik az óra végét jelző csöngést. Az ilyen állapot azonban a kisiskolásoknál általában nem tartós, rövidebb ideig tart, mint a nagyobb tanulók esetén. Ilyenkor a tanárnak még könnyebb felkelteni a gyermek figyelmét, mint sokáig fenntartani. Még az érdekes foglalkozás is kifárasztja a kisiskolások figyelmét, ha sokáig tart. Az első osztályosok esetében ahhoz, hogy elegendő figyelmet fordítsanak sok tárgyra, feltétlenül szükség van arra, hogy többször megnézhessék az adott tárgyat. Ez a sajátosság szoros kapcsolatban van a gyermeki gondolkodás sajátosságaival. A gyermeki figyelem szűk volta különösen hétéves gyermekeken feltűnő. *M. N. Volokityina* – „A gyermekek figyelve általában szűk térre korlátozódik”. Példaként felhozta, a fejből számolás nehézségeit. Ha a gyermeknek a következő összeadást végezte: $3+4+2$, és elhibázta, majd újra kellett számolnia, általában két számra tud csak emlékezni, a harmadikra már nem. Újra el kell előtte ismételni a példát. Az iskolában a tanulás során a gyermek figyelmének terjedelme hamar kiszélesedik. A harmadikos tanulók már több műveletes feladat tartalmát is felfogják. Viszont az első osztályosoknál még nehezőkre esik egyszerre figyelni arra is, ami az órán történik illetve magatartásukra is. Ekkor a gyermekekben még fejletlen a figyelem megosztásának a képessége, nehéz megtanítani őket hogyan üljenek a padban. Általában a tanár utasítására a gyermek egyenesen ül, a füzet maga előtt van, és a tollat is helyesen tartja. Miután már az írás tartalmára koncentrálni, a helyes testtartás csökken, mellkasát a padnak támasztja, a tollat is rosszul tartja. Ekkor a gyermek nehezen figyel arra

is, amit a füzetbe ír. Az iskolában a kisiskolások figyelme nagymértékben függ a többi gyermek figyelmétől, és ebben a tekintetben a közösség és a tanulmányi munka a figyelem fejlesztésének erős tényezői (Gonobolin, 1976).

Különösen gyakori a kisiskolások figyelmének elkalandozása, ha a tanítási anyag számukra érdektelen, unalmas. Ez általában akkor történik, amikor a tanár nem hívja fel a gyermekek figyelmét a fontos dolgokra, ha nem mutat rá, hogy feltétlenül az emlékezetükbe kell vésniük. A tanuló figyelmének számos hibája kiküszöbölődik a helyes megszervezett tanulási munka során. Az elsősök figyelmesek tudnak maradni, a jól kitöltött óra során. A kisiskolások koncentráltasága akkor állandósul, ha világos a számukra, mi a feladat, az általuk végzett munka célja. A kisiskolások figyelmének azt a jellegzetességét, hogy erősen függ a külső hatásoktól. Gyakori eset, hogy ami nem befolyásolja a nagyobb tanulók figyelmét, a kisiskolásokét erősen elvonja. Az iskolások néha annak következtében szórakozottak az órán, hogy nem pihenik ki magukat, vagy, mert fegyelmezetlenek, vagy épp az is lehet, mert nem érdekli őket a tanulás. Az iskolai gyakorlatban az is előfordul, hogy a tanuló jól ismeri a szabályokat, írás közben mégis hibát ejt. Ez azzal magyarázható, hogy a tanuló nem állítja be magát kellőképpen a munka figyelmes elvégzésére, vagy az is lehetséges, hogy még nincs elég gyakorlata az írásban, vagy számolásban. Ami a figyelem vagy a szórakozottság külső jeleit illeti, azok a kisiskolásoknál közvetlenségük miatt sokkal kifejezőbbek és észrevehetőbbek, mint serdülőknél. Ilyenkor a tanárnak könnyebb megállapítania, hogy a gyerek figyel arra, ami az órán zajlik, vagy a gondolatai épp máshol kószálnak (Gonobolin, 1976).

2.3. A motiváció fogalma

A motiváció szó a latin *movere* = mozogni, mozgatni, kimozdítani igéből származik. Jelentése is szintén ez: kimozdító, mozgató „erő”.

A pszichológiában a motiváció gyűjtőfogalom. Beletartozik minden cselekvésre, viselkedésre készítő belső tényező. A szükséglet, a homeosztázis, a drive, az emóciók és a vágy együttesen alkotják viselkedésünk motivációs alapját. A viselkedés kezdete mindig a motívum megjelenése, kialakulása, ezt követi a kiváltott viselkedés. Miután elérjük a célt, a motivált viselkedés leáll, megszűnik. Különböző pszichikus jelenségek mehetnek végbe, mint például az örömszerzés, sikerézés, elégedettség, közömbösség a cél iránt. A cél akadályoztatása, frusztrálás esetén viszont a fellépő érzelem a sikertelenség, a düh, kudarc (Pálffy, 1989).

2.4. Tanulási motiváció

Sokakat foglalkoztat az a kérdés, hogy hogyan lehet ösztönözni a tanulókat egy feladat elvégzésre, hogyan lehet a tanítási óra elején az érdeklődésüket egy új téma iránt felkelteni, hogyan lehet egy tananyagot játékosá, vonzóvá tenni. Ebben az értelemben a motivációt többnyire a tanítási óra egy kiemelt fontosságú elemének, fázisának tekintik (Réthyné, 1995).

A XX. század második felének több tanulási motiváció elméletében dominál a teljesítménymotivációt jellemző dichotómia (Deci, 1975).

Motivációs jellegzetességek alapján megkülönböztethető az eszközjellegű (instrumentális), és a céljellegű (önjutalmazó) cselekvés. Az önjutalmazó eredményessége nem valami külső változástól, hanem a cselekvés sikeres végrehajtásától függ (Nádori et.al., 2011).

Önjutalmazó motívumok: A kognitív tanulás az értelem, a gondolkodás működése által megvalósuló tanulás, illetve a gondolkodás tanulása. Itt helyezkednek el az ismeretek, ismeretrendszer, gondolkodási műveletek, a gondolkodási jártasságok, készségek, algoritmusok, sémák, sztereotípiák, az emlékezés (mechanikusan és intellektuálisan), itt játszódik le a megértés, itt működik a praktikus és az elméleti gondolkodás, mint a tanulás alkotórészei, eszközei, és egyben tárgyai és eredményei. A kognitivitás a nyelvhez, a belső beszédhez kapcsolódik. Kötődnek hozzá az úgynevezett intellektuális érzelmek és kötődik az érzelmi intelligencia is, valamint a gondolkodás praktikus szintjein mindenféle motoros művelet (Csoma, 2009). A kognitív folyamatoknak saját ösztönző hatásuk van, a sikerélmény, és a vele járó öröm következtében.

A külső ingerek, például a jutalmazás vagy büntetés, nem ösztönzi mechanikusan a tanulókat, nem funkcionál automatikusan motivátorként. A külső ingerek tudattalan vagy tudatos döntést váltanak ki a környezeti hatás értékével kapcsolatban. E döntés következtében válhat egy-egy környezeti inger valójában motiválóvá, azaz az egyén helyzetértékelésében dől el, hogy egy jutalomnak szánt dolog valójában jutalomként funkcionál-e. Ez esetben azt is jelenti, hogy nem biztos, hogy egy-egy külső ösztönzés, motiválási stratégia ugyanolyan hatást vált ki minden tanulóból. Lehet, hogy ami valakire kifejezetten motiválóan hat, az másoknak közömbös, esetleg ellenszenves.

A hetvenes évektől az önjutalmazó motívumokat intenzíven vizsgálták (Deci, 1988, 1992; Németh, 1997, 1998). A kutatás során főként a külső jutalmak önjutalmazó motívumokra gyakorolt hatását elemezték.

Az eredmények alapján arra a következtetésre jutottak, hogy bizonyos jutalmak, mint külső motiváló tényezők gyakran csökkentik a feladatvégzés iránti érdeklődést. Egy érdekes feladat, probléma iránt eredendően meglévő önjutalmazó motívumok a jutalmazás hatására legátíródnak, és a cselekvést továbbiakban a jutalom megszerzése motiválhatja. Fontos azonban, hogy nem általában a jutalom, hanem az elvárt jutalom csökkenti a tevékenység iránti érdeklődést, az önjutalmazó motívumokat.

A kutatások szerint a jutalmazás negatívan hathat az elvégzett munka színvonalára és a kreativitásra is. A pozitív verbális megerősítés (pl. dicséret) esetén azonban nem tapasztalták az önjutalmazó motívumok csökkenését. *Deci* kutatásai által kimutatott jelenség az iskolai tanulásban is jelen van.

Hasonló folyamat játszódik le, amikor jutalmakat (pl. ajándék, pénz, buliba való elengedés) ígérnek, adnak a gyerekek jó iskolai teljesítményéért. Ekkor a gyerekek azért kezdenek tanulni, hogy újabb és újabb jutalmat kapjanak. Az önjutalmazó motívumok létezéséből az is következik, hogy nem szükséges olyan cselekvést jutalmazni, mely önmagában is jutalmazó hatású. Felesleges a kisgyereket jutalmazni azért, mert szépen olvasott, ha önmaga is örül neki (Barkóczi – Putnoky, 1980).

Ha a tanulási motívumok kialakultak, a jutalmazás fokozatosan ritkítható. A motívumok megfelelő körülmények között mindaddig működnek, amíg a kihívás, a megoldás bizonytalansága fennáll, azaz amíg az elsajátítás meg nem történik. A motívum visszacsatolását, megerősítését maga a készség gyarapodásának érzése adja (Józsa, 2002b).

Az elsajátítási motívumok működtetése gyerekenként eltérő feltételeket kíván, ennek biztosítása óvodai, iskolai keretek között nem könnyű feladatnak bizonyul. Ezt jelzi az is, hogy az iskolázásban való előrehaladással a tanulók nagy hányadánál az elsajátítási motívumok intenzitása csökken, e motívumok háttérbe szorúlnak (Józsa, 2002a).

A motiváció és a teljesítmény között összefüggés van, a nagyobb motiváció, nagyobb teljesítmény elérését eredményezi, egy bizonyos határig (Kugemeann, 1976).

A motiváció alapfeltétele a tanulásnak. Nem csupán a teljesítmény serkentésével szerepel a tanulási folyamatokban, hanem annak kialakításában, is fontos tényező (Réty, 1998).

Ezeket meghatározzák a tanuló motívumai, azaz tanulási motivációi. Ezek a motivációs tényezők két csoportra oszthatók: belső (intrinsic) és külső (extrinsic).

A belső tanulási motivációt alkotja a kíváncsiság, az érdeklődés, saját célok a tanulással (tehát tudja, hogy miért tanul).

A külső tanulási motiváció részei: családi háttérrel összefüggő szülői attitűd (például milyenek a tanulmányi eredményekkel kapcsolatos nevelési szokásaik: jutalmazták,

büntetik a tanulmányi eredmények függvényében a gyermeket), versengés, minta követése, szociális elismerés. A tanulók az óra elején lehetnek fáradtak, izgatottak, szorongók. A tanárnak fel kell mérnie az általános légkört, illetve ehhez alkalmazkodnia, megnyugtatni a tanulókat vagy éppen felcsigázni őket. Úgy kell elkezdni az órát, hogy a tanulóknak már a kezdet kezdetén motivációs segítséget nyújtson a ráhangolódáshoz. Az érzelmi ráhangolódást segíthetik az óra elején alkalmazott tananyagfüggő bemelegítő játékok. Fel kell ébreszteni a tanulóknak a tanulási kedvet, a felfedezés örömét. A tanulók tudás utáni vágyát is fel kell használni. Az ismeretekben belül a meglepetés, a kétely, a bizonytalanság ébresztése mind, mind a motivációt szolgálja. Viszont figyelembe kell venni azt is, hogy az így teremtett motiváció gyorsan kimerül, csak addig tart, amíg a feladat fennáll. Fontos a figyelem, érdeklődés, aktivitás, kíváncsiság felkeltése, valamint a korábbi tanulási folyamatokra építés (Falus, 1998).

A motiváció lényegének megközelítése az oktatásban is sok elképzelést alkotott. A nyolcvanas években kezdtek el törekedni arra, hogy megpróbálják a már eddig meglévő számos elméletet integrálni (Réthy, 2003: 41).

A tanulás és motiváció kölcsönösen hatnak egymásra. A tanulás feltételezi a motivációt, míg a tanulás folyamata alakítja azt

Mivel az önszabályozás révén az egyén a célt magának alakítja ki, ezért annak elérése, vagy megközelítése sikerélményt eredményez, vagyis intrinzik módon motivál. Nagy szerepe van a tanulásban az önkontrollnak, ami nem más, mint a célok fenntartásának képessége.

Az iskolában egy osztályba, ugyan egykorú gyerekek vannak, de a tanulási motivációik mégis nagyon eltérőek egymástól. Az elvárások viszont mégis egyformák. Ebből adódóan, ha annak okát próbáljuk megoldani, hogy valakinek miért nem sikerül kellően teljesíteni az iskola által támasztott elvárásokat, magától adódik annak a vizsgálata, hogy hogyan is áll hozzá egy-egy diák az új tananyag, ismeret elsajátításához, egy feladat illetve probléma megoldásához. Egy részt ezért is vált fontossá az oktatásban magának a tanulási folyamatnak a vizsgálata (Réthy 2003: 45).

Figyelembe kell venni, az aktuális külső illetve belső tényezőket, amelyek a tanulót a megoldási folyamat közben befolyásolják. A feladatmegoldás folyamatainak megfigyelése pontosabb képet nyújthat a tanuló tanuláshoz való hozzáállásáról, az önértékeléséről, azokról a befolyásoló dolgokról, melyek csökkentik a tanuló feladatmegoldó képességét.

Tehát a tanulási motiváció mindenkire egyéni módon jellemző, függ a személy adottságaitól, a felé irányuló elvárásoktól, illetve a környezetétől.

Vajon melyek azok a tényezők, melyeknek fontos szerepet töltenek be a tanulási motiváció alakulásában, alakításában? Ilyen alakító tényezők lehetnek például a tanulással kapcsolatos eddigi tapasztalatok. A siker, illetve a kudarc megtapasztalása. Ha valaki sikert élményt él át, ha eleget tud tenni az önmagának meghatározott elvárásoknak. Ez belső „jó érzéssel”, elégedettséggel jár, ami nagyban növeli a tanulási motivációt. Ellenkező esetben, viszont ha a tanulót kudarc éri, akkor kevésbé lesz motivált a további tanulásra. Ezek az élmények nagyban befolyásolják az egyén önértékelésének meglátását. Ebben azonban döntő szerepe van a tevékenység szociális környezet által való minősítésének is. A siker, illetve kudarc által keletkező érzéseket egyaránt lehet a tanuló motiváltságának javára fordítani vagy éppen ellenkezőleg. Ezt úgy lehet elérni, ha a tanár egy tanuló munkájában a helyesen végzett, eredményes tevékenységet dicsérettel, elismeréssel megerősíti, míg a tevékenység alatt felmerülő nehézségek leküzdésére igyekszik támogatást és segítséget nyújtani, valamint a helytelen próbálkozások esetében magát a cselekvés módját minősíti helytelennek, nem pedig annak végzőjét (Paholics, 2009).

Igyekeznünk kell az eredményhez vezető gondolatokat hangsúlyozni a tanuló munkájában. Mindkét esetben a tanuló új lehetőséget keres tudása kipróbálására, vagy ha mégsem, legalább nem értékeli magát úgy, mint aki képtelen a feladat megoldására. Fontos befolyásoló tényező az is, hogy a tanulók mit határoznak meg eredményességük, vagy kudarcuk okaként. A diákok a sikert általában saját képességeiknek tudják be, esetleges kudarcukat pedig valamilyen külső oknak tulajdonítják. Ez segíti a tanulót abban, hogy a kudarcot ne saját bukásának vélje, így nem adja fel a további küzdelmet sem (Paholics, 2009).

Ezért a tanulók képesek reális, egyre nehezedő, de megvalósítható célokat állítani saját maguk elé. Vannak azonban tanulók, akik éppen ellenkezőleg, saját magukat, képességeik hiányát tartják a kudarc okának, és a sikereiket egyfajta szerencsének könyvelik el. Az ilyen tanulók, mivel úgy hiszik, hogy nem képességeiknek köszönhetik sikereiket, feleslegesnek tartják a további erőfeszítéseket (Paholics, 2009).

Célkitűzéseik vagy olyanok, amiket biztosan el tudnak érni nagyobb nehézségek nélkül is, vagy pedig mindenki számára nehezen megvalósíthatóak. Ha így nem tudják elérni a kitűzött célt, nem kell szégyenkezniük sikertelenségük miatt. A külső visszajelzések és megerősítések nemcsak a tanártól, hanem családtól, barátoktól is érkeznek, amik a tanulók saját sikereinek és kudarcainak értékelésénél sokat számítanak (Paholics, 2009).

2.5. A teljesítménymotiváció

A kutatások első hullámát Henry Murray felfogása indította meg, mivel felismerte azt, hogy az emberek különböznek a vágyukban és a tendenciájukban, hogy az emberek arra törekednek, hogy legyőzzék az akadályokat, hogy a lehető legjobban teljesítsenek, hatalmat gyakoroljanak valami felett. *Murray* nyomán *McClelland* (1987) egy projektív eljáráson alapuló pontos módszert dolgozott ki, és vizsgálataiban kimutatta, hogy amikor a szülők bátorítják a gyerek függetlenségét és önállóságát, akkor teljesítmény iránti igénye erősödni fog (Oláh, 2006).

A teljesítménymotiváció sikerek elérésére, a teljesítmény állandó emelésére, mások teljesítményének meghaladására vonatkozó késztetés. A születésünket követő néhány év alatt a körülöttünk lévő társadalom minősít minket. Lassan mi is teljesítményünk tükrében látjuk önmagunkat.

Egy kísérletben óvodás gyerekeket kérdeztek meg arról, hogy egy versenyszerű játékban ki lesz a következő győztes? Szinte egyszerre válaszolták, hogy: „Én!”.

A teljesítmény fontossága az iskolában még nagyobb hangsúlyt kap, hiszen aki rosszul teljesít, az rossz tanuló. Ez viszont már az embert minősíti, nem a teljesítményt.

Atkinson vizsgálatai szerint, az olyan feladathelyzet, amelyben a cél elérése bizonytalan, akkor két ellentétes motívumot kelt:

- az egyik a cél elérésének motívuma
- a második a kudarc elkerülésének motívuma.

Egy további tényező a cél vonzereje (incentív érték), nehéz feladat esetén a cél vonzereje nagyobb, mint könnyű feladat esetén, ha azonban a siker valószínűsége nagy, az incentív érték csökken (Bernáth - Révész, 2000).

A különböző motivációk egymáshoz való viszonyáról *Abraham Maslow* dolgozott ki elméletet. *Maslow* megkülönbözteti a biológiai eredetű hiánymotívumokat azoktól a motívumoktól, amelyek a környezet jobb megismerésén keresztül a hatékonyabb beilleszkedést szolgálják (Bernáth - Révész, 2000).

2.6. A kisiskolások motiválását elősegítő módszerek

A mese egyik olyan eszköz, amely nagy hatással van a gyermek képzeletére, és amely sokoldalúan tud hatni rá, fontos szerepet tölt be a gyermek életében.

A mesét a 3 éves úgy éli meg, mint valós történetet, ezért lényeges, hogy a meselemek hangsúlyozásával meséljünk. A 4-5 éves gyermekben már ütközik a mese és a valóság. A

valóságos ismeretek bővülése mind több meseit ismertet fel. Így fokozatosan elkülönül a gyermek tudatában a mese és a valóság, kialakul a *mesetudat*.

A mesélés általános szerepe, hogy élményaktiválással hozzájáruljon a spontán szocializációhoz. A mesélő és mesehallgató szempontjából a mesélés aktuális funkciója az élménynyújtás, illetve az élményhez jutás. Élmény nélkül ez nem valósul meg (Nagy, 2009).

A mese mellett a játék az a tevékenység, amely életünk végéig elkísér bennünket. Minden életkorban megjelenik, hiszen, mindig játszunk.

- *De mit is jelent az a fogalom hogy játék?*

A *játék* – olyan viselkedés, amelynek nincs közvetlen adaptív haszna, magáért a cselekvésért (Grastyán).

A játék összefügg sok más tevékenységgel. Nincs merev határ a munka, a művészet és a játék között, hiszen a munkának is lehetnek játékos elemei. A *felnőtt játéka*- újratereztés, kikapcsolódás, kilépés a korlátokból. A *gyermek játéka* viszont egészen más: a gyermekeknél a játék a tapasztalatszerzés formája, amelyet a helyzet modellezése és a való kísérletezés jellemez, ekkor a gyermek egyfajta szabadságot él át (B. Lakatos, 2012).

A játék egy szabadon választott tevékenység. A valóság és a játék világa között a kettős tudat révén van átjárás. A játék tulajdonképpen egy illúzió, amely során bármi megtörténhet. A játék alapeleme a szabály, megtartásuk a játék lényege. Már a kisgyermek spontán játéka is tele vannak apró szabályokkal: mint például a futkározásban a mozgásszabályok. A gyerekek megtalálják a számukra érdekes és örömet nyújtó foglalatosságokat, amikor játszanak, a belső motiváció révén minden pillanatát élvezik annak, amit tesznek. Ennek gyakran vannak szembetűnő jele: például nevetés, koncentráció, elmélyedés, szellemi és testi aktivitás. A játék segíti a gyermek önmaga és a világ megismerésében, segíti élményei feldolgozásában, a világ megismerésében, érzései elfogadásában, a társas szabályok elsajátításában (B. Lakatos, 2012). Játékosan úgy tudunk tanulni a gyerekekkel, úgy, hogy észre sem veszik, hogy ők most éppen nemcsak játszanak, hanem tanulnak is. Könnyen tudjuk így motiválni őket a tanulásra.

Anyanyelvünk játékaik közé tartozik például: A „*Játsszunk a szavak végződésével!* vagy „*csupa i, csupa o, csupa a...*”-ezek a játékok különösen fontosak kisiskolás korban, hiszen fejlesztik az artikulációs készséget, kreativitást és még sorolhatnánk (Grétsy, 1974).

Az *Erre csörög a dió!* című játékot biztosan mindenki ismeri, mert egy nagyon jól ismert népi gyermekjáték (Kovalik, 2008). Szintén fejlesztő hatású játék, amely számtalan képességét fejleszt egyidejűleg: a szelektív figyelmet, térbeli tájékozódást, a mozgásos képességeit, gyorsaságot. Hihetetlen motiváló ereje van tehát a játéknak a tanulásra.

A pedagógus feladata a játék feltételeinek a megteremtése, az optimális szociális és fizikai környezet kialakítása. Fontos a játékra inspiráló környezeti feltételek megteremtésével, a vonzó játékszerek, a gyerekek figyelmének a felkeltése. A gyerekek biztonsággal mozognak a játékok területén és fontos, hogy ezt szem előtt tartsuk. Nyitottnak kell lennünk a gyerekek felé, bátorítani kell őket, érezniük kell a törődést. Odafigyelés és elismerés kimutatása. Ha csoportban játszanak és a játék során megnyilvánuló kíváncsi szociális viselkedést mutatnak, megjegyezhetjük: „Tetszik, ahogyan összedolgoztok!”(B. Lakatos, 2012).

A mai világban azt figyelhetjük meg, hogy nagyon sok, és egymástól nagymértékben különböző dolgok motiválhatja a gyerekeket. Napjainkban már minden ember életét befolyásolja a tanulás. Egyre gyakrabban találkozunk felnőtt emberekkel, akiknek különböző továbbképzéseken kell bővíteniük ismereteiket a munkával kapcsolatban, amelyet végeznek. Azaz, a minőségi emberi élet és munka egyik legalapvetőbb feltétele a tanulás. Márpedig, ha nem vagyunk motiváltak a tanulásra, akkor képtelenek leszünk rá. Éppen ezért fontos feladata a pedagógiának a tanulási motiváció kialakítása (Paholics, 2009).

2.7. A tanulási motiváció kialakulását segítő pedagógus attitűdök

Már a bevezetésben szóesett pár felmerülő kérdés a kisgyerekek motiváltságával kapcsolatban. Ugye, felmerül bennünk az a kérdés is, hogy mi az oka annak, hogy egyes diákok sikertelenek a tanulásban? Kinek a feladata a sikertelenség elkerülése? Mit ér a pedagógus lelkesedése, ha a tanuló közönnyel válaszol? Az viszont bizonyos, hogy a motiválás a tanár didaktikai feladatainak egyike, de hogyan is tud eleget tenni ennek a feladatnak? A motiváció egy olyan késztetés, amely arra ösztönzi az egyént, hogy egy feladatot, tevékenységet elvégezzen (Bekéné, 2012).

Nos, a motiváció annak a tudása, hogy miért tegyem, miért tanuljak (Ginis, 2007). Miért is tanuljunk? Erre a kérdésre mindenkinek magának kell megtalálnia. Mi mint leendő pedagógusok, csak néhány alternatívát ajánlhatunk a diákoknak. Bizonyára elősegíti a hatékonyabb tanulást az iskolához való kötődés valamint a pozitív érzelmi viszony. „Fontos az aktív pszichológiai légkör megteremtése az óra elején, és ennek a megtartása egészen az óra végéig. A motiváció és a teljesítmény között összefüggés van, a nagyobb motiváció, nagyobb teljesítmény elérését eredményezi, egy bizonyos határig (Kugemeann 1976, 77).

Fontos a figyelem fenttartása, az érdeklődés és kíváncsiság felkeltése, valamint a korábbi tanulási folyamatokra építés” (Falus 1998, 255–256).

A tanár feladatai a motivációval kapcsolatban:

- A tanulók megismerése alapvető fontosságú. A nevük ismerete, az érdeklődés körük, magatartásuk kiismerése szintén hozzásegíthet ahhoz, hogy a tanulókkal való viszony a megfelelő legyen.
- A szorongásmentes légkör létrehozása.
- Tárgyi környezetre való odafigyelés (osztályterem világítása, levegője stb.)
- A tanulókkal együttesen kell megfogalmazni az elérendő célokat. A célok feleljenek meg a közösség és az egyén elvárásainak is (Zrinszky 2002, 254).
- Lehet az tanórát így kezdeni: „az óra végére képesek lesztek...”!
- A bevezető órán kérdezzük meg, hogy szerintük miről fognak tanulni ebben az évben, mit takarhatnak az egyes fejezetcímek.
- Be kell mutatni a tantárgyunkat, hozunk fel példákat, hogy hol tudják majd az itt szerzett tapasztalatokat használni, milyen területekhez nyújt majd segítséget a tananyag, milyen irányba mehetnek tovább tanulni stb.!
- Ismertessük a tantárgyhoz szükséges eszközöket.
- Ismertessük a tartalomjegyzék tartalmát, megjelölhetjük a fontosabb témákat, vagy kérdéseket tehetnek fel a témákkal, esetleges újszerű szavakkal kapcsolatosan.
- Említsünk meg néhány fontosabb szakirodalmat, internetes oldalt, amelyeket a tananyag bővebb ismeretéhez használhatnak, vagy ahol érdekességet találhatnak az egyes tananyagokról!
- Mindig lehetőséget kell adni a kérdésre!
- A humor változatosságot teremt, egyben oldja a feszült légkört, a hallgatók figyelmét felkelti, és időt ad a „lazításra”. Természetesen, fontos a mértékletesség.
- Vonjuk be őket a tananyag feldolgozásába!
- Adjunk lehetőséget a tanulói kiselőadások, projektek, tanulói hozzászólások és vélemények kifejezésére!
- A tanulók jobban odafigyelnek az anyagra, ha az „élettel” vonunk párhuzamot, ez segíti tanulási folyamataikat is, hiszen megjegyzik a példákat, ezek által elsajátíthatják a tananyagot.
- A feladatokat úgy kell megválasztanunk, hogy a diákok számára inspiráló, legyen! A túl könnyű vagy túl nehéz feladat csökkenteni fogja motivációjukat. A túl könnyű feladat unalmas lesz számára, a túl nehéz pedig a kedvüket szegi.
- Bátorítsuk őket arra, hogy kérdezzenek, gondolkodjanak!
- Gondolkodtassuk a tanulókat történetekkel, esetleírásokkal (Fisher, 2000).

- Alkalmazzuk a dicséret és a megerősítés eszközeit!
- Egyéni példaadásunkkal is segítsük a tanulókat!
- Beszélgessünk a szülőkkel! (Táncos, 2006).
- A változatosság (hangnem, módszerek, feladatok) segítséget nyújt az órák színesítésében.
- Tiszteljük a diákok személyiségét, ne alázzuk meg, ne sértegessük!
- Értékes információ, ha tudjuk, hogy melyik tanulási stílusba tartoznak a tanulók, illetve fontos tudni azt is, hogy ki miben jó, mi az, amiben fejlesztésre szorul
- Mondjuk el elvárásainkat, beszéljük meg a szabályokat, amelyek a számonkérésre, az órai munkára vonatkoznak!

III. A TANULÁS IRÁNTI ATTITÚD VIZSGÁLATA KISISKOLÁSKORBAN

A tanulás egyik központi szereplője a pedagógus. A tanár kreativitása, tervezési készsége és a helyzetfelismerő képessége az eredményes tanári munka nélkülözhetetlen forrása (Molnár, 2011). A tanuláshoz való viszonyt befolyásoló motívumok empirikus megismerése, egy kezdő pedagógus számára fontos, mivel így megfontoltan választhat a motivációs eljárások alkalmazásában. Ha a pedagógusnak sikerül feltárnia azokat a gyenge és jó tulajdonságokat, amelyekkel a tanuló rendelkezik, már egy plusz pont a számukra. Így kiszűrhető, mely intellektuális képességeire támaszkodhatnak, és melyek szorulnak fejlesztésre (Novák, 2019).

3.1. A vizsgálat célja, módszerei

Vizsgálatunk célja az volt, hogy felderítsük a gyerekek motiváltságát kisiskoláskorban, illetve feltárjuk, hogyan lehet motiválni őket. A vizsgálatunkat a negyedik osztályban végeztük el 9-10 éves tanulókkal. Azért választottuk ezt a korosztályt, mivel már képesek önként kitölteni az aktuális feladatlapot.

3.2. A vizsgálat helyszíne, körülményei

Тисобикеньська ЗОШ I-II ст. - Tiszabökényi Általános Iskola (Tiszabökényi Gimnázium)

A Tiszabökényi Általános Iskola az új rendelet szerint, ma már Tiszabökényi Gimnázium. Vizsgálatainkat a Tiszabökényi Gimnáziumban, végeztük, amely 1979-ben épült.

A vizsgálatainkon alsó tagozatos diákok vettek részt. Az igazgatónő nyilatkozatában beleegyezését adta ahhoz, hogy a próbatesztet elvégezzük a teljes nyilatkozat mintája megfigyelhető a melléklet részben (*1. melléklet*).

A vizsgálatot 2020. december 2-án kezdtük, személyes adatfelvétellel végeztük. A gyerekek nagyon nyitottak és aktívak voltak. A kérdőív írásakor voltak felmerülő kérdések, amelyek tisztázása után bátran válaszoltak.

A Tiszabökényi Gimnázium 4-A osztály létszáma összesen 16 fő volt a 2020-as évben. A 4-B osztály létszáma pedig összesen 15 főt. Összesen 18 tanuló vett részt.

A következő vizsgálatra 2021. október 20-án került sor. A Tiszabökényi Gimnázium 4-A osztály létszáma 2021-ben összesen 18 fő volt. Ebből 10 tanuló töltötte ki a kérdőívet. A 4-B osztály létszáma szintén 18 fő, ebből 12 gyerek vett részt a vizsgálat során.

A vizsgálat elvégzésére Kósáné Ormai Vera, Porkolábné Balogh Katalin és Ritoók Pálné kérdőívét használtuk. A kérdőív 31 kérdést tartalmazott, amelyre a tanulók egy ötfokú skálán pontozhattak, attól függően, hogy mennyire volt rájuk jellemző az adott kérdés. Néhány példa a kérdőívben megtalálható kérdésekből: „Ha tanulok, az lebeg a szemem előtt, hogy így juthatok magasabb iskolába”, „Csak azt szoktam megtanulni, ami érdekel”, „Érdemes jól tanulni, mert otthon megjutalmaznak érte”, és így tovább. A teljes kérdőív mintája a melléklet részben megtekinthető (2. melléklet).

A vizsgálat során alkalmazott kérdőíves módszer jó eligazítást nyújt abban a tekintetben, hogy milyen motívumok befolyásolják a 10—18 éves diákok tanuláshoz való viszonyát.

- *A kérdőív a következő motívumokat tartalmazza:*

a) továbbtanulás, érvényesülés, magasabb iskola (1,4, 14, 21, 27)

b) érdeklődés, kutatás (3, 7, 10, 19, 23)

c) elmélyülés, kitartó munka (2, 9, 18, 24, 30)

d) jó jegy az iskolában (6, 11, 15, 22, 29)

e) megfelelő pozíció elfoglalása az osztályban (5, 12, 13, 20, 26)

f) jutalom a családban (8, 16, 17, 25, 28, 31) (Kósáné Ormai Vera, Porkolábné Balogh Katalin és Ritoók Pálné, 1984, 340-342).

Maga a tanulás, az érvényesülés, és a magasabb iskolába való sikeres bekerülés motívuma egyfajta hosszútávú célként jelenik meg a tanulók esetében. Mint már korábban olvashattuk, különböző módon lehet hatni a gyerekek motiváltságára. Külső motivációs tényező lehet a családi jutalom, az iskolában szerzett jó jegyek és még sok más.

A kérdőív kitöltése előtt tájékoztattuk a gyerekeket, hogy mindenki figyelmesen olvassa el a kérdőívben szereplő mondatokat, majd az öt válaszlehetőség közül döntse el, hogy szerinte melyik a legjellemzőbb rá, illetve a válaszának megfelelő pontszámot írja a sor végén látható üres kis vonalra.

A pontozás módja:

-2 – Egyáltalán nem jellemző rám, egyáltalán nem értek vele egyet;

-1 – Általában nem jellemző rám, általában nem értek vele egyet;

0 – Nem tudom eldönteni;

+1 – Gyakran jellemző rám, nagyrészt egyetértek vele;

+2 – Szinte mindig jellemző rám, teljesen egyetértek vele;

A téma feldolgozásához a következő feladatok helyeződnek előtérbe. Megállapításra került a tanulónként kiszámolt átlagok segítségével, hogy összességében milyen a két osztály, tanuláshoz való viszonya a 2020-as és 2021-es évek folyamán.

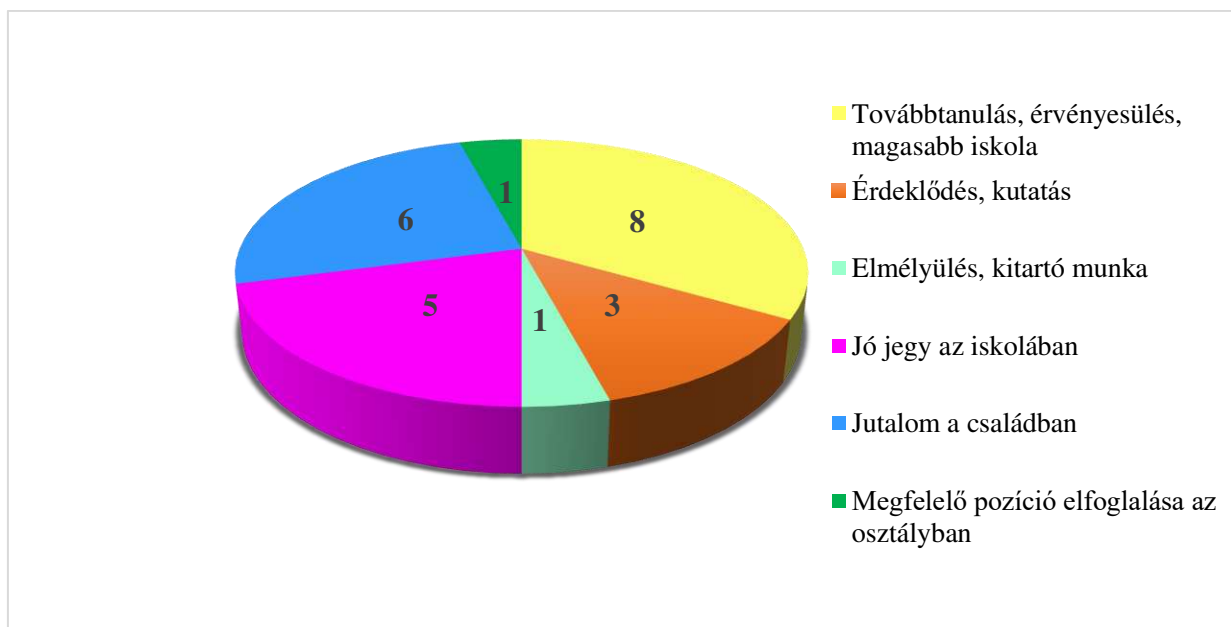
Felmérésre került az, hogy milyen különbség mutatkozik a 4-A és 4-B osztály tanulóinak a tanuláshoz való viszonyaik között. Végül összehasonlításra került a 4-A és 4-B osztály eredménye, illetve külön a 2020-as és 2021-es évek közötti két osztály végkifejlete.

3.3. A vizsgálat eredményei

A vizsgálati eredmények kiértékelésénél először egyenként megállapítottuk az osztályok tanuláshoz való viszonyát. A tanulási attitűdöt befolyásoló tényezők vizsgálatát először a 4-A osztályosok eredményeivel kezdtük. A tanulók válaszainak kiértékelése után motívumcsoportonként összeadtuk a pontszámokat, majd ezt követően átlagot számoltunk (1. táblázat) és (2. táblázat).

A feldolgozott eredményeket diagram formájában tüntettük fel. Az eredmények bemutatása öt részre lett osztva, az első részben a tanulók tanulási attitűdjét elemeztük ki, a másodikban csak a 4-A osztály tanulóinak a válaszait elemeztük, a harmadikban a 4-B osztály tanulóinak a válaszait és a negyedik részben egy vonal diagram segítségével összehasonlítottuk a két osztály tanuláshoz való viszonyát. Végül összehasonlítottuk a 2020-ban és 2021-ben kapott eredményeket.

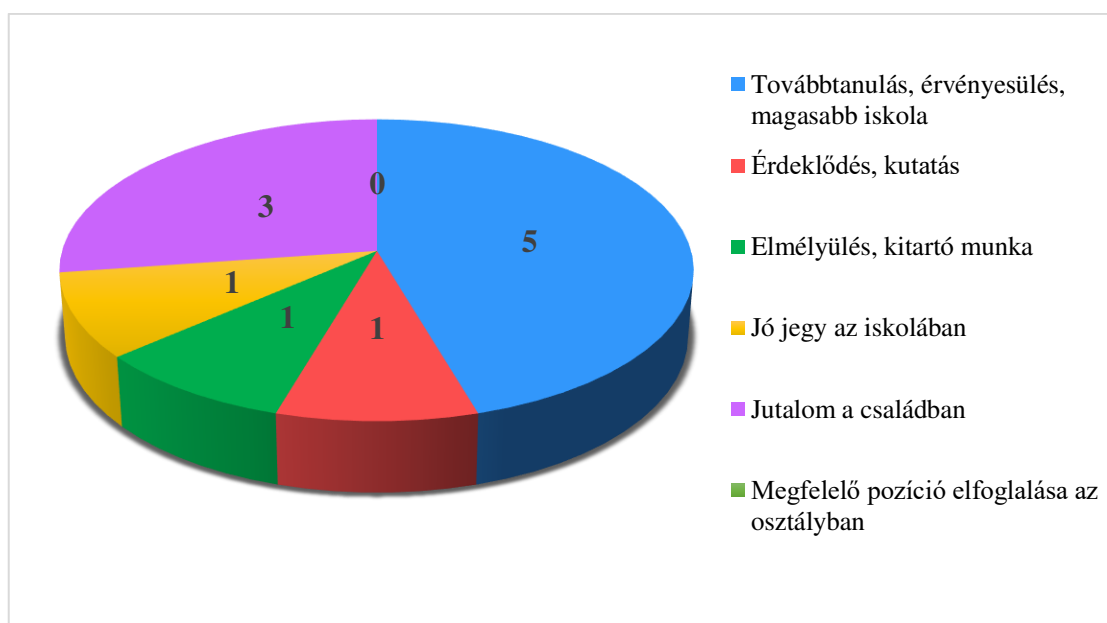
A tanulók válaszainak eredménye (2020) a 1. ábrán. megtekinthető.

1. ábra. A tanulók tanuláshoz való viszonya (2020) (Forrás: saját szerkesztés)

Az eredményekből megfigyelhetjük, hogy a tanulók tanulási viszonyára (8) tanuló a továbbtanulás, érvényesülés, magasabb iskola elérése volt jellemző. A második leghangsúlyosabb (6) a jutalom a családban volt, ezt követő a jó jegy az iskolában (5). Az érdeklődés és kutatás (3) a negyedik helyett foglalja el. A legkevesebb értéket a megfelelő pozíció elfoglalása az osztályban és az elmélyülés illetve kitartó munka eredményei voltak, viszont ezek az arányok egyenlően oszlanak meg (1).

Ezt követően a 4-A osztályos tanulók eredményeit figyeltük meg. A 4-A osztályos tanulók válaszaiknak eredménye (2020) az 2. ábrán. megtekinthető.

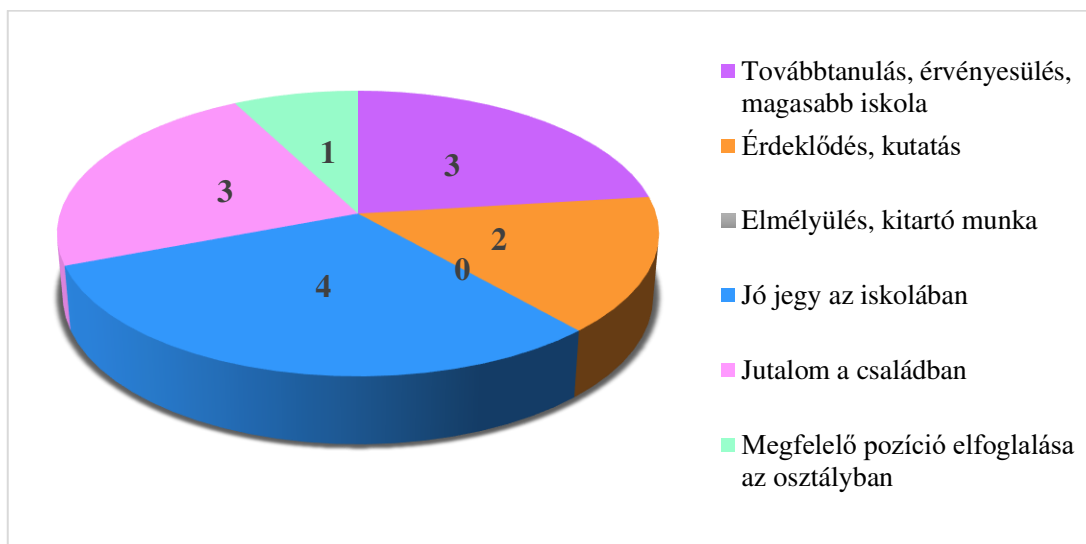
2. ábra. A 4-A osztályos tanulók tanuláshoz való viszonya (2020) (Forrás: saját szerkesztés)

Az eredményekből érzékelhetjük, hogy a 4-A osztályos tanulók tanulási viszonyára (5) a továbbtanulás, érvényesülés, magasabb iskola elérése volt magasabb számban. A második leghangsúlyosabb (3) a jutalom a családban volt, ezt követte és az elmélyülés illetve kitartó munka eredményei és az érdeklődés, kutatás valamint a jó jegy az iskolába, illetve ezek az arányok egyenlően oszlanak meg (1). A legkevesebb értéket az osztályon belüli pozíciók elfoglalása volt, ugyanis 0-ot mutat. A gyerekeket nem motiválja az osztályban való érvényesülés.

Miután megvizsgáltuk a 4-A osztályos tanulók eredményeit, ezt követően a 4-B osztályos tanulók eredményeit elemeztük.

A 4-B osztályos tanulók válaszaiknak eredménye (2020) a 3. ábrán. megtekinthető.

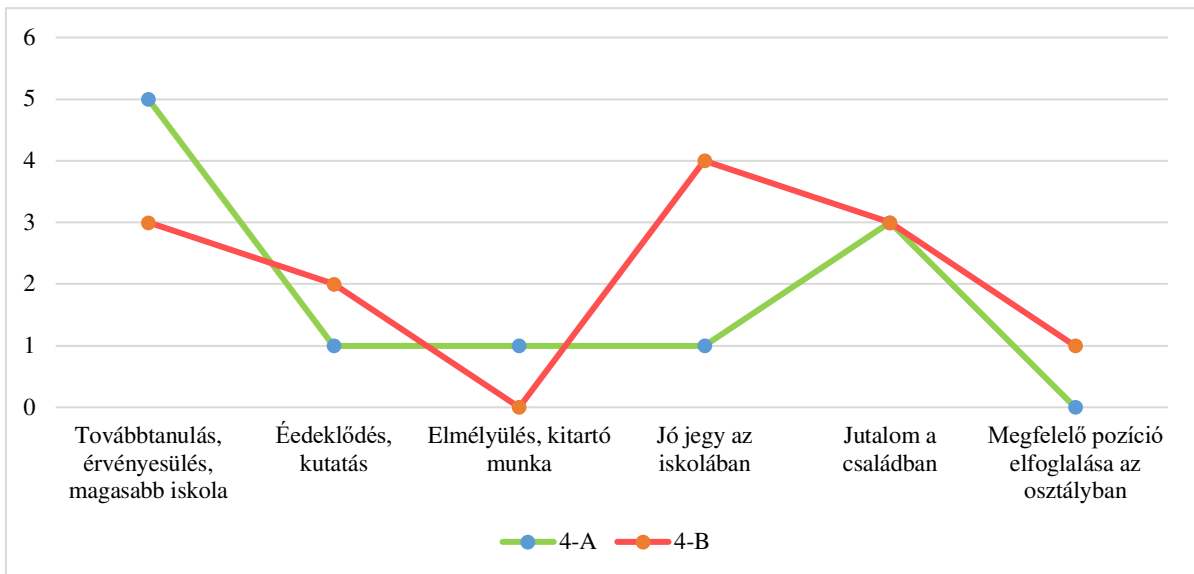
A 4-B osztályos tanulók tanulási attitűdjénél a külső motívumcsoport a dominánsabb, mint az eredményekben is megfigyelhetjük, hogy a tanulók tanulási viszonyára (4) a jó jegy megszerzése jellemző. A második két leghangsúlyosabb (3) a jutalom a családban, ezt követte a továbbtanulás, érvényesülés, illetve a magasabb iskola elérése volt jellemző. A következő motívumcsoport az érdeklődés, kutatás (2) volt. A kevesebb értéket (1) az osztályon belüli pozíciók elfoglalása mutat. A legkevesebb értéket az elmélyülés, kitartó munka volt, ugyanis 0-ot mutat.

3. ábra. A 4-B osztályos tanulók tanuláshoz való viszonya (2020) (Forrás: saját szerkesztés)

Végül összehasonlítottuk a két osztály tanulásához való viszonyát. Az eredmények megfigyelhetők (2020) a 4. ábrán. Az eredményekből tapasztalható, hogy a két osztály között a családi jutalom egyenlő arányban meghatározó tényező.

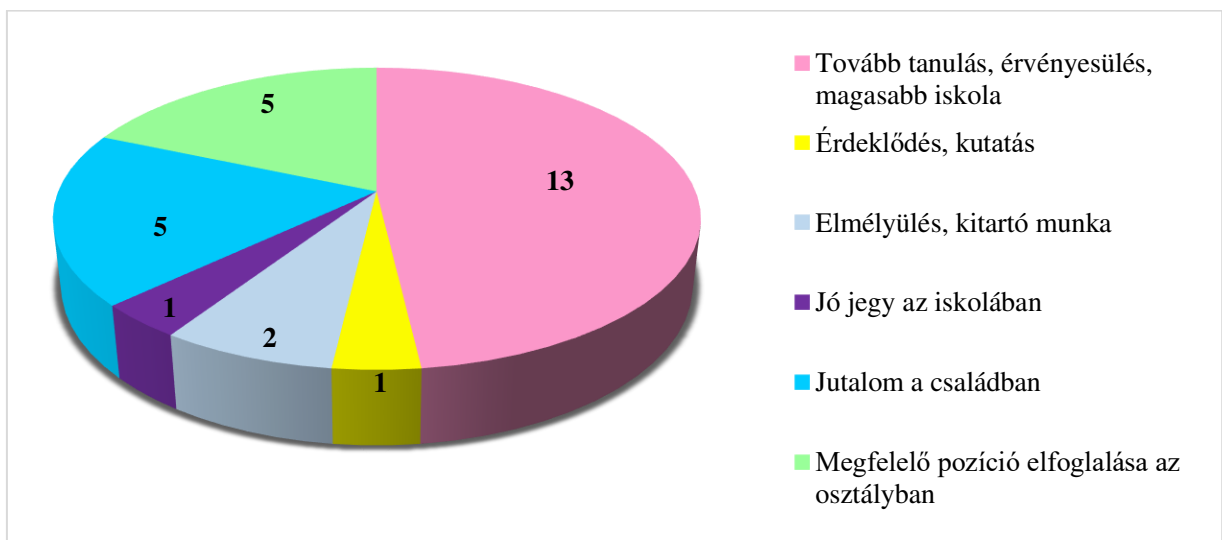
A szülők dicsérettel megerősítik a bennük helyes viselkedési formákat, a jó jegy megszerzése esetén a dicséretet megerősítik még valamilyen apró jutalom segítségével. A jutalom megszerzése örömet okoz a gyerekeknek, így sikerélményük lesz és ezáltal a későbbiekben is a helyes magatartásra a jó jegy elérésére ösztönözzük őket. Eltérő eredmény volt a két osztály között az elmélyülés, kitartó munka és az osztályon belüli pozíciók elfoglalása. Többnyire a külső motívum csoportok jellemzőek a két osztályra.

4. ábra. A 4-A és 4-B osztályos tanulók motivációs mintáinak összehasonlítása (2020)
(Forrás: saját szerkesztés)

Az eredményekből megfigyelhetjük, hogy a 4-A osztályos tanulók tanulási viszonyára legfőképp a továbbtanulás, érvényesülés, magasabb iskola elérése volt jellemző, míg a 4-B osztályos tanulók tanulási attitűdjénél a jó jegy megszerzése dominált.

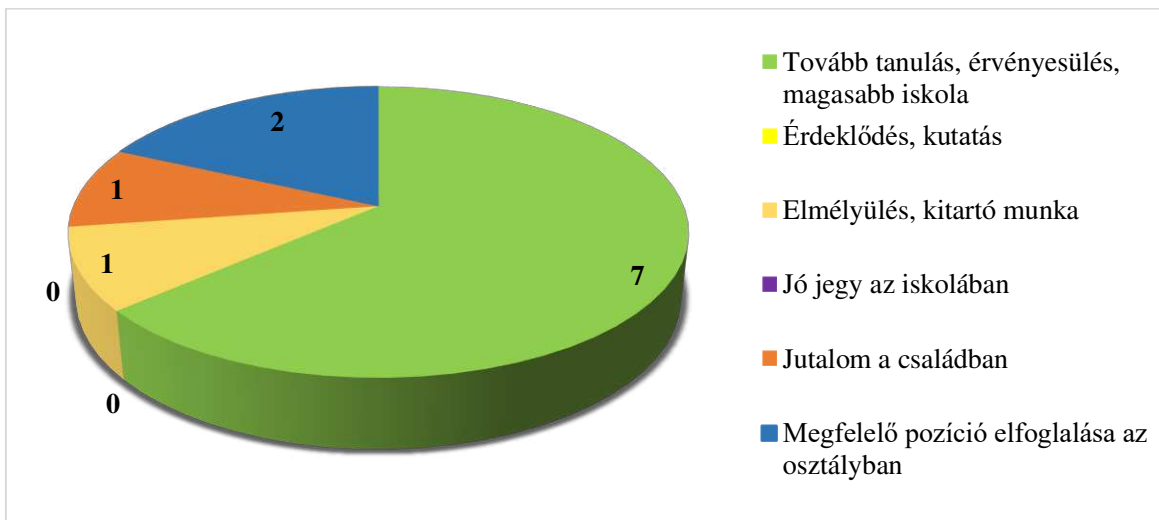
A 2021-es eredményeket diagram formájában tüntettük fel. A tanulók válaszainak eredménye (2021) a 5. ábrán. megtekinthető.

5. ábra. A tanulók tanuláshoz való viszonya (2021) (Forrás: saját szerkesztés)

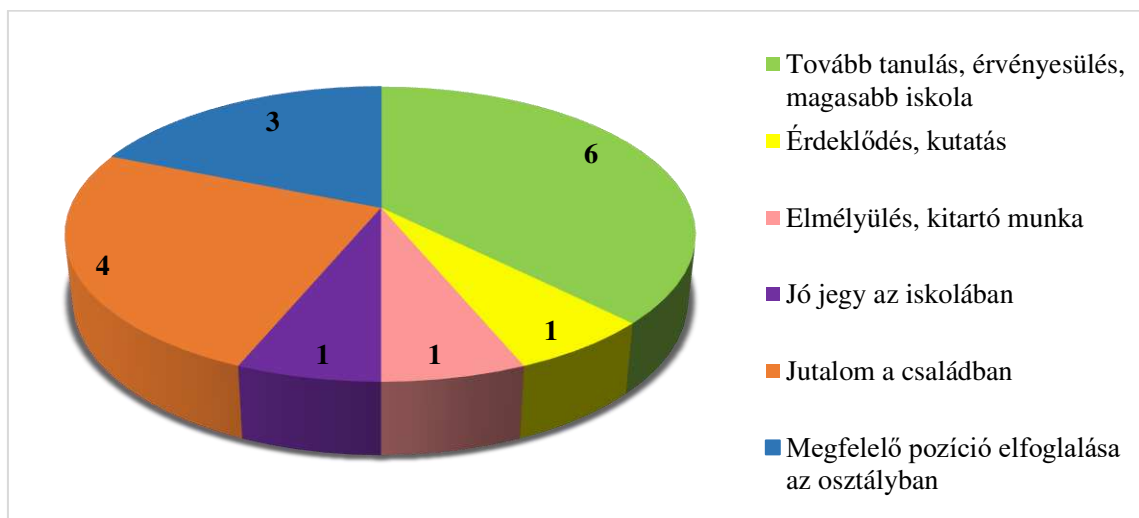
A tanulóknál a legfőbb motívum csoport (13) a tovább tanulás, érvényesülés, magasabb iskola elérése volt jellemző. A megfelelő pozíció elfoglalására és a jutalom a családban (5)

egyforma arányban érkezett válasz. Az elmélyülés, kitartó munkára (2) válasz érkezett, a további motívum csoportnál egy-egy választ kaptunk.

6. ábra. A 4-A osztályos tanulók tanuláshoz való viszonya (2021) (Forrás: saját szerkesztés)

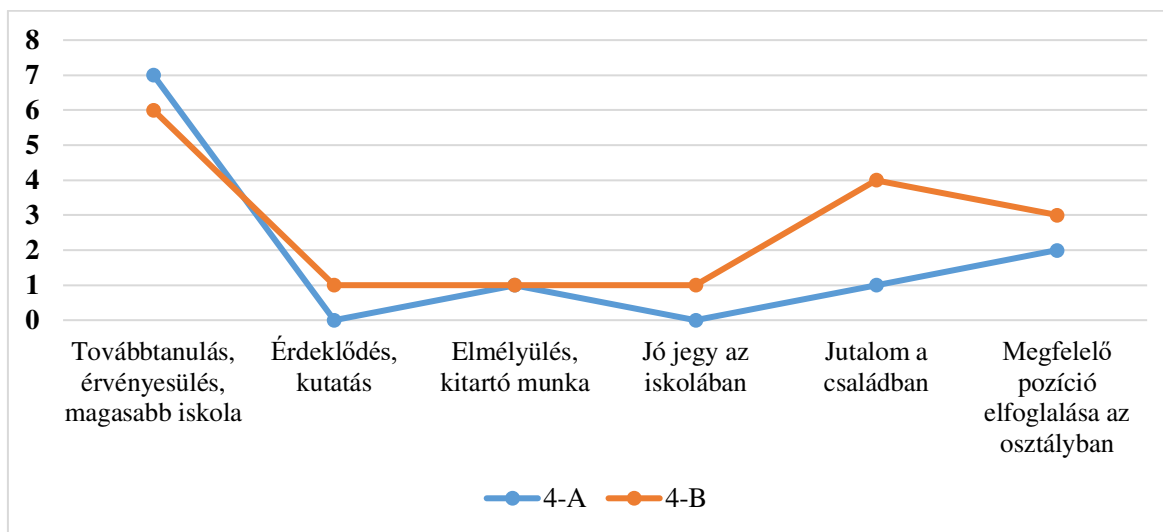
A 4-A osztályos tanulók válaszainak eredménye (2021) az 6. ábrán. megtekinthető. A 4-A osztályban tanuló 10 diák közül (7) tanulónál a továbbtanulás motívumcsoport volt jellemző. A következő legmagasabb érték (2) válasz a megfelelő pozíció elfoglalására érkezett. A további motívum csoportokra (1) vagy (0) válasz érkezett.

7. ábra. A 4-B osztályos tanulók tanuláshoz való viszonya (2021) (Forrás: saját szerkesztés)

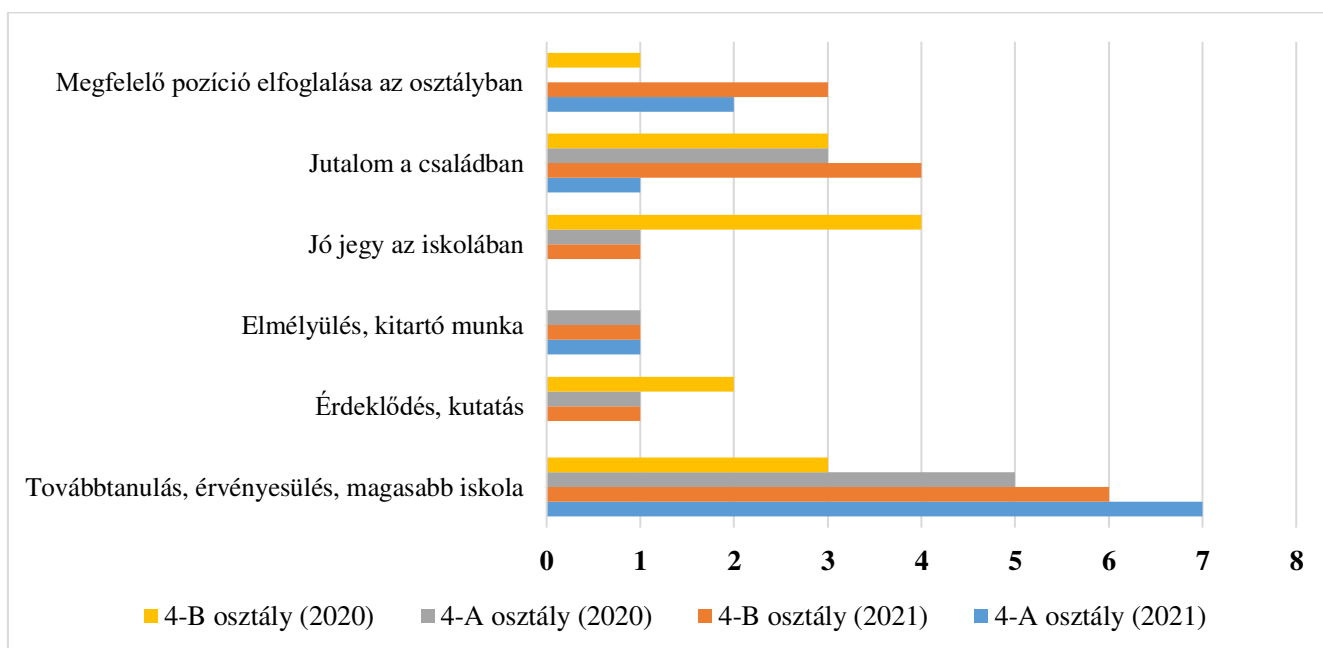
A 4-B osztályos tanulók válaszainak eredménye (2021) az 7. ábrán. megtekinthető. A 4-B osztályban tanuló 12 diák közül (6) tanulónál a továbbtanulás motívumcsoport volt

megfigyelhető. A második legjellemzőbb válasz (4) a jutalom a családban volt, (3) válasz a megfelelő pozíció elfoglalására érkezett. A további motívumcsoportokra egy-egy válasz érkezett.

8. ábra. A 4-A és 4-B osztályos tanulók motivációs mintáinak összehasonlítása (2021)
(Forrás: saját szerkesztés)

Végül összehasonlítottuk a két osztály tanulásához való viszonyát. Az eredmények megfigyelhetők (2021) a 8. ábrán. Központ volt a két osztály között az elmélyülés, és a kitartó munka, ugyanis egyforma válasz érkezett rá. Egyértelműen elmondható, hogy mindkét osztáynál a továbbtanulás motívum csoportja érvényesül.

9. ábra. A 4-A és 4-B osztályos tanulók motivációs mintáinak összehasonlítása
(2020-2021) (Forrás: saját szerkesztés)

A 2020 és 2021-es eredmények összehasonlítása megfigyelhető a 9. ábrán. Az eredményekből kiindulva, egyértelműen elmondható az a tény, hogy a gyerekek számára nagyon fontos a tovább tanulás, érvényesülés, magasabb iskola elérése. Ezen kívül meghatározó tényező a szülő támogatása, odafigyelése a motiváltsággal kapcsolatban. A kutatási kérdéseket megválaszolva, hogy „Vajon szükség van-e erre?”, „Tehet-e valamit a szülő ennek érdekében? Van-e értelme egyáltalán a gyerekeket a tanulásra motiválni a mai iskolai környezetben?”

Természetesen van értelme, hiszen nagyon sok tényező befolyásolja a gyerekek motiváltságát, és ehhez a családi légkör is beletartozik. A szülő, amit ennek érdekében tehet, hogy *juttalmazza* a gyerekek tanulási tevékenységét. Azonban ezekkel óvatosan kell bánni, ugyanis a gyermek könnyen hozzászokhat és esetleges megvonása esetén már nem lesz számára jutalmazó tevékenység a tanulás. Egy másik motiváló tényező a jó jegy az iskolában, a *dicséret*. Szinte minden gyermek szeretne megfelelni a szülei elvárásának, így fontos hogy kifejezzék dicséretekkel a számukra kívánatos magatartást, és nem csak a szülők, hanem a pedagógusok is.

Fontos motiváló tényező, hogy *hangsúlyozzuk a tanulás fontosságát*. A gyerekeknek látnia kell azt, hogy számunkra is fontos a tanulás, vagy, hogy fontos volt ahhoz, hogy eredményeket érjünk el az életünkben. Szoros kapcsolat a szülői iskolai végzettsége és a gyermek iskolai tevékenysége között. Ami még fontos tényező, ez a *megfelelő körülmény megteremtése a tanuláshoz*.

ÖSSZEFOGLALÁS

A tanulás motiválása kisiskoláskorban fontos kérdés pedagógiai munkánk során, hiszen manapság egyre nagyobb nehézséget jelent motiválni a gyermekeket a tanulásra. Számtalanszor akadályokba ütközik a pedagógus a motiválás tekintetében, de a szülő is.

Munkánk során az volt a célunk, hogy az ehhez kapcsolódó fogalmakat tisztázzuk és több oldalról is bemutassuk a motiváció szerepét, lényegét és a fontosságát. Valamint célunk volt, hogy feltárjuk, hogyan, és milyen módszerekkel lehet motiválni a kisiskolás gyerekeket a tanulásra.

Munkánk során sikerült megválaszolni az általunk felvetett kérdéseket, célokat. Először is az első fejezetben a tanulás értelmezéséről esik szó. A dolgozat második részében elemezzük a kisiskoláskor életkori sajátosságait és a motiváció szerepét. A harmadik fejezet a tanulás iránti attitűd vizsgálata kisiskoláskorban itt szeretnénk ismertetni a vizsgálatom során kapott eredményeket.

Az alpontokban bővebben kifejtettük a vizsgálat célját, és módszereit. A munkánk egy empirikus vizsgálatról szól, amelyben 9-10 év körüli gyerekek attitűdjeit vizsgáltuk. A felmérésnél Kósáné Ormai Vera, Porkolábné Balogh Katalin és Ritoók Pálné (1984): *Neveléslélektani vizsgálatok* című kérdőívét használtuk, amely segítségével a kiértékelés során jól megfigyelhetők, hogy melyek azok a motívum csoportok, amelyek befolyásolják a tanuláshoz való viszonyukat. Vizsgálatainkat 2020 és 2021-es évek között végeztük.

Elsőként megállapítottuk a tanulónként kiszámolt átlagok segítségével, hogy összességében milyen a két osztály, tanuláshoz való viszonya, ezt követően meghatároztuk mindkét osztályra külön-külön milyen motívum csoportok jellemzőek, majd összevetettük a két osztály tanulási motívumainak mintázatát és megvizsgáltuk milyen különbségek figyelhetők meg a két osztály között, illetve milyen közös motívum figyelhető meg. Ezt követően, összehasonlítottuk a 2020 és 2021-es évi eredményeket.

Az eredményekből kiindulva, egyértelműen elmondható az a tény, hogy a gyerekek számára nagyon fontos a tovább tanulás, érvényesülés, magasabb iskola elérése. Ezen kívül meghatározó tényező a szülő támogatása, odafigyelése a motiváltsággal kapcsolatban.

A pedagógusnak rendkívül fontos a tanulókhöz való hozzáállása, biztatása, motiválása, az egész személyisége meghatározó, hiszen csak így fogja tudni ösztönözni a gyerekeket a tanulásra, pozitív teljesítmény elérésére.

РЕЗЮМЕ

Мотивація навчання в початковій школі є важливим питанням нашої педагогічної роботи, оскільки сьогодні стає все важче мотивувати дітей до навчання. Вихователі і батьки незліченну кількість разів зустрічаються з перешкодами з точки зору мотивації.

У роботі нашою метою було з'ясувати поняття, пов'язані з цим, і представити роль, суть та важливість мотивації з кількох сторін. Крім того, нашою метою було дослідити, як і якими способами мотивувати дітей початкової школи до навчання.

Під час написання роботи, нам вдалося відповісти на поставлені запитання та мети. Ми дійшли до кількох висновків. По-перше, перший розділ стосується інтерпретації. У другому розділі аналізували особливості молодшого шкільного віку та роль мотивації. У третьому розділі ми досліджували ставлення до навчання в початковій школі, і в цьому розділі хочемо представити отримані результати.

У підрозділів ми більш детально описували мету та методи свого дослідження. Наша робота побудована на основі емпіричного дослідження в якому вивчаємо як діти віком 9-10 років ставиться до навчання. У підрозділах детальніше пояснила мету та методи свого дослідження. Моє дослідження стосується емпіричного дослідження, в якому я вивчала ставлення дітей приблизно у віці 9-10 років. Для опитування використовували опитувальник Віри Косане Ормай, Каталін Порколабне Балог та Пальне Рітук (1984): *Навчально-психологічні дослідження*, за допомогою яких можна спостерігати групи мотивів, що впливають на їх взаємозв'язок із навчанням під час оцінювання. Дослідження було проведено в 2020-2021 рр.

Спочатку за допомогою середніх балів, розрахованих для кожного учня окремо, встановили загальне ставлення до навчання між двома класами. Після цього визначили які групи мотивів характерні для кожного класу окремо, а потім порівнювали схему вивчення мотивів двох класів та вивчили відмінності між цими класами, і загальний мотив який можна спостерігати. Далі порівнювали отримані результати 2020 та 2021 р.

З отриманих результатів дійшли до такого висновку, що для дітей дуже важливим є подальше навчання, переважання, і досягнення вищої школи. Окрім цього визначальним фактором є підтримка та увага батьків до мотивації.

Ставлення, заохочення та мотивація учнів надзвичайно важливі для вчителя, вирішальною є і ціла особистість вчителя, оскільки лише так вона зможе спонукати дітей до навчання та досягнення позитивного результату.

HIVATKOZOTT IRODALOM

- Barkóczi, I – Putnoky J. (1967/1980): *Tanulás és motiváció*. Tankönyvkiadó, Budapest.
- Bekéné, Z. K. (2012): *A tanulási motiváció kialakulását segítő pedagógus attitűdök*.
- Bernáth, L. – Révész, Gy. (2000): *A pszichológia alapjai*. Tertia Kiadó, Budapest 305 pp.
- B. Lakatos, M. (2012): *A játék pszichológiája, pedagógiája és módszertana*. ELTE Tanító-és Óvóképző Kar. Neveléstudományi Tanszék
- Csoma, GY. (2009): *A tanulás értelmezése és funkciói*. Letöltés dátuma: 2020. 05. 03.
<https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/tanulas-kora/tanulas-ertelmezese>
- Deci E. L.(1975/1988): *A kognitív értékelés elmélete. Az extrinzik jutalmak hatása az intrinzik motivációra*. In: Barkóczi Ilona és Séra László (szerk.): *Az emberi motiváció I-II*. Tankönyvkiadó, Budapest, 333-360.
- Falus I. (1998): *Didaktika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Fisher, R.(2000): *Tanítsuk gyermekeinket gondolkodni történetekkel*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Fodor, L. (2009): *Az oktatás elmélete és metodológiája*.
- F. N. Gonobolin (1976): *A figyelem fejlesztése*. Tankönyvkiadó, Budapest.
- Ginis, P. (2007): *Tanítási és tanulási receptkönyv*. Alexandra Kiadó, Pécs.
- Grastyán, E. (n.d): *A jövő drogja. Beszélgetések a játékról*. In: B. Lakatos Margit (szerk.): *Játékpszichológia. Olvasókönyv óvodapedagógus hallgatóknak*. ELTE Tanító-és Óvóképző Főiskolai Kar. Bp. 2001. 33–37. o.
- Grétsy, L. (1974): *Anyanyelvünk játékai*.
- Józsa, K. (2000a): *Az elsajátítási motiváció szerepe a kritériumorientált pedagógiában*. Új Pedagógiai Szemle, 10. sz. 78-82.
- Józsa, K. (2002b): *Az elsajátítási motiváció pedagógiai jelentősége*. Magyar Pedagógia, 1. sz. (megjelenés alatt).
- Kollár, K. – Szabó, É. (2004): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó.
- Koltói, L. (2013): *Pedagógiai pszichológia jegyzet óvodapedagógusoknak*.
- Kósáné Ormai Vera, Porkolábné Balogh Katalin és Ritoók Pálné (1984): *Neveléslélektani vizsgálatok*. Tankönyvkiadó, Budapest. 340—342. o.
- Kugemann, W. F. (1976): *Megtanulok tanulni*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Michael, C. – Sheila R. C. (2006): *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest 787 pp.

- Molnár – Kovács Zsófia (2011): *Az ókori Egyiptom világa*. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar.
- Nagy, J. (2009): *Fejlesztés mesékkel. Az anyanyelv, gondolkodás fejlődésének segítése mesékkel 4-8 éves korban*. Mozaik Kiadó-Szeged 216pp.
- Nádori, L. – Gáspár, M. – Rétsági, E. – Ekler, J. – Szegerné, H. – Woth, P. – Gáldi, G. (2011): *Sportelméleti ismeretek*. Kiadó: Pécsi Tudományegyetem, Szegedi Tudományegyetem, Nyugat-Magyarországi Egyetem, Eszterházy Károly Főiskola, Dialóg Campus Kiadó-Nordex Kft.
- Novák, O. (2019): *Tanulás iránti attitűd kisiskoláskorban*. Beregszász.
- Oláh, A. (2006): *Pszichológiai alapismeretek*. Bölcsész Konzorcium HEFOP Iroda, Budapest 768 pp.
- Paholics Zs. (2009): *Motiváció a matematikában*. Kiadó, Budapest.
- Pálffy, K. (1989): *Bevezetés a pszichológiába*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Pintrich, P. R. (2001): *The Role of Goal Orientation in Self-Regulated Learning*. In: Boekaerts, M., Pintrich, P. R. és Zeidner, M. (szerk.): *Handbook of self-regulation: Theory, research and applications*, Academic Press, San Diego, California, 452-503.
- Réty, E. (1998): *A tanítás-tanulási folyamat motivációs lehetőségeinek elemzése*. Akadémia Kiadó, Budapest.
- Réthy E. (2003): *Motiváció, tanulás, tanítás*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest.
- Táncos J. (2006): *Baj van a tanulással*. Pedellus Tankönyvkiadó KFT, Debrecen.
- Vajda, Zs. – Kósa, É. (2005): *Neveléslélektan*.
- Vekerdy, T. (2001): *Gyerekek, óvodák, iskolák*. Kiadó, Kaposvári Nyomda Kft.

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra. <i>A tanulók tanuláshoz való viszonya (2020)</i>	26
2. ábra. <i>A 4-A osztályos tanulók tanuláshoz való viszonya (2020)</i>	27
3. ábra. <i>A 4-B osztályos tanulók tanuláshoz való viszonya (2020)</i>	28
4. ábra. <i>A 4-A és 4-B osztályos tanulók motivációs mintáinak összehasonlítása (2020)</i> ..	29
5. ábra. <i>A tanulók tanuláshoz való viszonya (2021)</i>	29
6. ábra. <i>A 4-A osztályos tanulók tanuláshoz való viszonya (2021)</i>	30
7. ábra. <i>A 4-B osztályos tanulók tanuláshoz való viszonya (2021)</i>	30
8. ábra. <i>A 4-A és 4-B osztályos tanulók motivációs mintáinak összehasonlítása (2021)</i> ..	31
9. ábra. <i>A 4-A és 4-B osztályos tanulók motivációs mintáinak összehasonlítása (2020-2021)</i>	31

MELLÉKLETEK

1. melléklet. *A vizsgálat előtti igazolvány*

TÁJÉKOZTATÓ/BELEEGYZŐ NYILATKOZAT

Tisztelt Igazgató!

Az alábbiakban tájékoztatni szeretném Önt „*A kisiskoláskori tanulási motiváció empirikus vizsgálata*” témájú munkához.

A vizsgálat célja, hogy felmérjük, milyen motívumok befolyásolják az alsó tagozatos diákok tanuláshoz való viszonyát, felmérni, mi motiválja őket leginkább a tanulásra.

A bevonni kívánt személyek a 4. osztályos tanulók, mindkét osztályban.

A vizsgálatban való részvétel anonim, névtelen módon történik. A tanulók kérdésekre adott válaszait az adatok feldolgozása során bizalmasan kezeljük, hogy személyiségi jogaik ne sérülhessenek!

A vizsgálattal kapcsolatos további kérdései esetén készséggel állunk rendelkezésére.

Tisztelettel: Kutasi Kamilla

e-mail: kamillakutasi@gmail.com

telefon: +380971692551

Amennyiben hozzájárul a vizsgálat lefolyásához, kérem, hogy ezt a tájékoztató/beleegyző nyilatkozatot aláírásával és az intézmény bélyegzőjével szíveskedjen hitelesíteni.

Az oktatás intézmény neve

---

aláírás

Dátum:

2. melléklet. A vizsgálat során használt kérdőív mintája

Osztály: _____

TANULÁS IRÁNTI ATTITÚD

Ez a kérdőíves módszer jó eligazítást nyújt abban a tekintetben, hogy milyen motívumok befolyásolják a 10—18 éves diákok tanuláshoz való viszonyát. A kérdőív a következő motívumokat tartalmazza:

- a) továbbtanulás, érvényesülés, magasabb iskola (1,4, 14, 21, 27)
- b) érdeklődés, kutatás (3, 7, 10, 19, 23)
- c) elmélyülés, kitartó munka (2, 9, 18, 24, 30)
- d) jó jegy az iskolában (6, 11, 15, 22, 29)
- e) megfelelő pozíció elfoglalása az osztályban (5, 12, 13, 20, 26)
- f) jutalom a családban (8, 16, 17, 25, 28, 31)

A pontozás módja:

-2;	Egyáltalán nem jellemző rám, egyáltalán nem értek vele egyet
-1;	Általában nem jellemző rám, általában nem értek vele egyet.
0;	Nem tudom eldönteni.
+1;	Gyakran jellemző rám, nagyrészt egyetértek vele.
+2;	Szinte mindig jellemző rám, teljesen egyetértek vele.

Ezt a pontozási módot célszerű a táblára felírni, hogy kitöltés közben végig a tanulók szeme előtt legyen.

Instrukció: „Olvasd el figyelmesen a kérdőíven szereplő mondatokat! Döntsd el, hogy az öt válasz közül melyik jellemző rád! A válasznak megfelelő pontszámot írd a sor végén lévő vonalra!”

Értékelés: Motívumcsoportonként összeadjuk a pontszámokat, és átlagot számolunk.

TANULÁSHOZ VALÓ VISZONYOM

- 1. Ha tanulok, az lebeg a szemem előtt, hogy így juthatok magasabb iskolába. ____
- 2. Ha elkezdek egy feladaton dolgozni, semmi sem tud kizökkenteni belőle. ____
- 3. Csak azt szoktam megtanulni, ami érdekel. ____
- 4. Célom a továbbtanulás, ezért alaposan tanulok. ____
- 5. Szégyenkezem a társaim előtt, ha rosszul felelek. ____
- 6. Ha nem jutalmaznák jó jegyekkel a megszerzett tudást, nem tanulnék.

7. Magamtól is utánanézek a dolgoknak, hogy problémáimra választ találjak. ____
8. Érdeemes jól tanulni, mert otthon megjutalmaznak érte. ____
9. Néha úgy elmerülök a tanulásban, hogy elfelejtkezem egyéb teendőimről. ____
10. Ha valami érdekeset találok a tananyagban, sokszor hozzáolvasok olyat is, ami nem kötelező ____.
11. Az osztályzat tudásunk mércéje, ezért igyekszem minél jobbat szerezni. ____
12. Több időt fordítok a tanulásra, ha úgy érzem, hogy lemaradok társaimtól. ____
13. Azt szeretem, ha a tanár az osztály előtt dicsér meg szereplésemért. ____
14. Ha rágondolok, hogy fokozottabb tanulással biztosíthatom a tovább tanulásomat, növekszik a szorgalmam. ____
15. Az unalmasabb tantárgyakat is megtanulom, mert nem mindegy, hogy milyen jegyet kapok. ____
16. Ha jó bizonyítványt szerzek, otthon ajándékot kapok érte. ____
17. Sokszor izgat, hogy esetleg nem tudok megfelelni a szüleim elvárásainak. ____
18. Annyira tudok koncentrálni a tanulásra, hogy semmi nem tud megzavarni. ____
19. Szeretek a dolgok mélyére ásni. ____
20. Bánt, hogy mit gondolnak rólam osztálytársaim, ha rosszul felelek. ____
21. A nagyobb ismeret biztosítja az érvényesülésemet. ____
22. Ha nem minősítenék jeggyel a feleleteimet, nem lenne olyan izgalmas számomra a tanulás. ____
23. Élvezem, ha egy bonyolult feladatot önálló kutatással oldok meg. ____
24. Ha egy problémát akarok megoldani, semmi sem tud elvonni tőle. ____
25. Kikapok otthon, ha rossz jegyet viszek haza. ____
26. Az serkent a tanulásra, hogy társaim elismerjenek. ____
27. A nagyobb tudás biztosítja, hogy magas fokú oktatásban részesüljek. ____
28. A szüleim a jó tanulmányi eredményt pénzzel, tárggyal vagy egyéb juttatással megbecsülik. ____
29. A jó jegy a legfontosabb számomra. ____

30. Nagy kitartással szoktam dolgozni, tanulni. _____

31. A jó tanulást a szüleim jutalmazzák. _____

1. kép. A *Tiszabökényi Gimnázium*

Letöltés helye: *tiszabokeny.at.ua*

Letöltés ideje: 2020. december 10.

2. kép. *Tiszabökényi Gimnázium 4-A osztálya 2020-ban (saját készítésű fotó)*

3. kép. *Tiszabökényi Gimnázium 4-B osztálya 2020-ban (saját készítésű fotó)*

4. kép. *Tiszabökényi Gimnázium 4-A osztálya 2021-ben (saját készítésű fotó)*

5. kép. Tiszabökényi Gimnázium 4-B osztálya 2021-ben (saját készítésű fotó)

1. táblázat: A diákok tanuláshoz való viszonya (2020).

		1. tanuló	2. tanuló	3. tanuló	4. tanuló	5. tanuló	6. tanuló	7. tanuló	8. tanuló	9. tanuló	10. tanuló	11. tanuló	12. tanuló	13. tanuló	14. tanuló	15. tanuló	16. tanuló	17. tanuló	18. tanuló	
Továbbtanulás, érvényesítés, magasabb iskola	1	2	-2	2	1	2	1	0	2	2	2	-2	1	-1	2	-1	1	2	-2	
	4	2	2	2	2	1	1	2	2	1	2	0	1	1	2	-1	1	2	2	
	14	1	-1	2	1	1	1	-2	2	2	2	2	1	-2	2	-2	0	2	1	
	21	1	1	1	0	1	1	2	1	1	1	1	2	0	2	-1	0	0	0	
	27	2	-2	1	-1	1	2	0	2	2	2	2	2	1	-1	1	-1	0	2	-2
	Összesen	8	-2	8	3	6	6	2	9	8	9	3	6	-3	9	-6	2	8	-1	
	Átlag	1,6	-0,4	1,6	0,6	1,2	1,2	0,4	1,8	1,6	1,8	0,6	1,2	-0,6	1,8	-1,2	0,4	1,6	-0,2	
Érdeklődés, kutatás	3	-1	-2	-2	-1	-2	1	2	-2	-2	2	0	-2	2	1	2	-2	2	-2	
	7	1	-1	1	1	2	-1	-2	2	1	2	2	1	1	-1	-1	-1	0	0	
	10	-1	-1	1	1	1	-2	1	2	2	-2	-1	2	-1	-2	-1	-1	2	-1	
	19	2	2	1	2	2	-1	2	2	0	1	2	0	-2	1	-2	1	2	0	
	23	-1	-1	2	1	2	-2	-2	2	2	2	2	2	1	-1	2	-1	1	2	1
	Összesen	0	-3	3	4	5	-5	1	6	3	5	5	2	-1	1	-3	-2	8	-2	
	Átlag	0	-0,6	0,6	0,8	1	-1	0,2	1,2	0,6	1	1	0,4	-0,2	0,2	-0,6	-0,4	1,6	-0,4	
Elmélyülés, kitartó munka	2	1	-1	1	0	-1	2	1	1	1	1	-2	-1	1	-1	-1	-1	2	0	
	9	-1	1	1	1	0	-2	0	1	0	1	1	0	-1	2	-1	-1	2	2	
	18	-2	-1	1	-1	-2	-1	2	2	1	1	-2	-1	-2	-1	-2	-1	-2	-1	
	24	2	1	1	0	2	1	1	2	2	-1	-2	-1	-1	-1	-1	-1	0	-2	
	30	-1	2	2	1	0	1	2	2	1	2	-2	1	-2	2	-2	1	0	1	
	Összesen	-1	2	6	1	-1	1	6	8	5	4	-7	-2	-5	1	-7	-3	2	0	
	Átlag	-0,2	0,4	1,2	0,2	-0,2	0,2	1,2	1,6	1	0,8	-1,4	-0,4	-1	0,2	-1,4	-0,6	0,4	0	
	6	-2	-2	-2	-2	-1	1	2	-2	-2	1	2	2	0	-1	0	0	-2	-1	

Jó jegy az iskolában	11	2	2	2	1	1	1	2	2	1	1	2	2	-1	2	-2	2	2	0	
	15	2	-1	2	2	-1	-1	1	2	1	1	2	2	-2	-1	-2	1	2	-1	
	22	2	-2	-1	-1	-1	2	2	-2	-1	2	-2	-2	2	-2	-2	1	0	-2	
	29	2	-1	2	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2	2	-1	2	2	2	
	Összesen	6	-4	3	1	0	4	9	2	1	6	6	6	6	1	0	-7	6	4	-2
	Átlag	1,2	-0,8	0,6	0,2	0	0,8	1,8	0,4	0,2	1,2	1,2	1,2	1,2	0,2	0	-1,4	1,2	0,8	-0,4
Megfelelő pozíció elfoglalása az osztályban	5	-1	1	1	1	2	-2	-1	1	0	1	-2	-1	-2	1	-2	-2	-2	2	
	12	1	1	2	1	1	1	0	2	0	1	0	-2	-2	2	-2	2	2	-1	
	13	2	-1	2	2	2	1	1	2	2	2	0	1	2	2	-2	2	2	2	
	20	-2	-1	1	-2	2	1	1	1	1	2	0	-1	-2	2	0	2	2	2	
	26	1	-1	1	0	0	1	1	2	2	1	-2	-2	-2	0	-2	1	0	0	
	Összesen	1	-1	7	2	7	2	2	8	5	7	-4	-5	-6	7	-8	5	4	5	
Átlag	0,2	-0,2	1,4	0,4	1,4	0,4	0,4	1,6	1	1,4	-0,8	-1	-1,2	1,4	-1,6	1	0,8	1		
Jutalom a családban	8	2	-2	-1	1	1	1	2	2	1	1	2	0	1	-1	-1	1	2	-1	
	16	2	-2	1	0	2	1	2	2	0	1	1	0	-2	-1	-1	2	0	2	
	17	-1	1	-2	1	2	1	1	-1	2	1	0	-2	1	1	-2	1	2	1	
	25	2	-2	-2	1	0	1	-2	-2	0	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	1	0	
	28	-1	-1	-1	-1	2	2	2	2	0	1	2	0	1	-2	-1	2	1	-2	
	31	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	0	2	-1	-2	2	2	0
	Összesen	6	-4	-4	4	9	8	7	5	4	7	5	-4	1	-6	-9	6	8	0	
	Átlag	1	-0,66667	-0,66667	0,66667	1,5	1,33333	1,16667	0,83333	0,66667	1,16667	0,83333	-0,66667	0,16667	-1	-1,5	1	1,33333	0	

2. táblázat: A diákok tanuláshoz való viszonya (2021).

		1.ta nul ó	2.ta nul ó	3.ta nul ó	4.ta nul ó	5.ta nul ó	6.ta nul ó	7.ta nul ó	8.ta nul ó	9.ta nul ó	10.t anu ló	11.t anu ló	12.t anu ló	13.t anu ló	14.t anu ló	15.t anu ló	16.t anu ló	17.t anu ló	18.t anu ló	19.t anu ló	20.t anu ló	21.t anu ló	22.t anu ló	
Továb btanul ás, érvény esülés, magas abb iskola	1	1	0	1	1	1	1	0	2	-2	1	-2	1	2	2	0	2	2	2	1	2	2	2	
	4	2	-2	1	2	2	2	1	2	0	0	-1	1	2	1	1	1	2	2	2	1	1	2	
	14	2	-1	1	1	0	1	0	1	0	0	2	1	2	2	0	2	2	2	2	2	2	1	
	21	1	2	1	2	1	2	0	2	2	2	0	1	1	1	0	1	2	1	2	2	1	1	
	27	1	1	2	2	1	0	-1	2	2	1	1	2	2	0	-2	2	2	2	1	1	2	-2	
	Öss zese n	7	0	6	8	5	6	0	9	2	4	0	6	9	6	-1	8	10	9	8	8	8	8	4
	Átl ag	1,4	0	1,2	1,6	1	1,2	0	1,8	0,4	0,8	0	1,2	1,8	1,2	-0,2	1,6	2	1,8	1,6	1,6	1,6	1,6	0,8
Érdekl ődés, kutató s	3	-2	-1	-2	1	1	2	2	-2	0	2	0	1	-1	1	0	0	-1	0	-2	-2	-1	1	
	7	1	-1	2	-1	1	0	-1	1	-2	1	0	1	-2	1	-1	1	0	-1	1	-2	1	1	
	10	1	-1	2	2	1	1	0	1	0	0	1	1	2	1	1	0	1	-1	2	1	2	1	
	19	0	-1	-1	2	1	1	-2	1	1	2	-1	1	2	0	-1	1	1	2	2	2	2	0	
	23	1	0	-2	-1	0	-2	-1	2	2	1	-1	0	2	0	0	0	0	2	2	1	2	2	
	Öss zese n	1	-4	-1	3	4	2	-2	3	1	6	-1	4	3	3	-1	2	1	2	5	0	6	5	
	Átl ag	0,2	-0,8	-0,2	0,6	0,8	0,4	-0,4	0,6	0,2	1,2	-0,2	0,8	0,6	0,6	-0,2	0,4	0,2	0,4	1	0	1,2	1	
Elmély ülés, kitartó munka	2	1	-1	1	-1	1	1	0	2	1	1	-2	1	2	1	-1	1	1	1	2	1	1	1	
	9	-1	-1	-2	-2	1	-2	2	1	2	-2	1	1	1	1	2	2	1	-1	2	2	2	2	
	18	0	-1	-1	0	0	-2	1	-1	1	-2	-1	1	-1	0	-1	-2	-1	-1	-1	1	1	2	
	24	1	0	-1	1	1	0	-1	2	2	1	-1	1	1	2	0	2	2	2	2	2	2	-2	
	30	1	1	1	2	1	1	-2	1	2	2	0	1	-2	0	0	0	1	2	2	2	1	-1	

	Összese n	2	-2	-2	0	4	-2	0	5	8	0	-3	5	1	4	0	3	4	3	7	8	7	2
	Átlag	0,4	-0,4	-0,4	0	0,8	-0,4	0	1	1,6	0	-0,6	1	0,2	0,8	0	0,6	0,8	0,6	1,4	1,6	1,4	0,4
Jó jegy az iskoláb an	6	-1	0	-2	0	1	-2	0	-2	0	1	-2	1	-2	1	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-1	-1
	11	1	-1	2	2	1	2	2	2	1	2	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	15	2	-1	2	2	0	2	1	1	0	2	1	0	2	1	1	1	1	1	2	2	1	-1
	22	0	2	-1	1	-1	-2	-1	-1	2	-1	0	0	-2	0	-1	1	1	-2	1	1	1	0
	29	1	-1	1	2	2	1	-1	2	2	2	-2	1	-1	0	0	-1	1	-2	-2	-1	0	2
	Összese n	3	-1	2	7	3	1	1	2	5	6	-3	2	-1	4	0	1	3	-3	1	2	3	2
Átlag	0,6	-0,2	0,4	1,4	0,6	0,2	0,2	0,4	1	1,2	-0,6	0,4	-0,2	0,8	0	0,2	0,6	-0,6	0,2	0,4	0,6	0,4	
Megfel elő pozíció elfogla lása az osztály ban	5	1	-1	-1	2	2	-2	2	2	2	1	-1	2	-2	1	0	2	0	1	1	1	0	2
	12	2	-1	1	1	-1	0	0	2	1	1	0	-1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	2
	13	2	-1	1	2	2	2	0	2	0	2	0	-2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	20	1	-1	1	2	0	1	1	1	1	0	0	1	-1	1	0	2	0	-1	2	1	1	2
	26	1	-1	-2	-2	-1	-2	-1	-1	1	0	2	0	1	-1	0	0	-2	-2	-2	-2	-1	0
	Összese n	7	-5	0	5	2	-1	2	6	5	4	1	0	1	4	3	7	1	1	4	3	2	8
Átlag	1,4	-1	0	1	0,4	-0,2	0,4	1,2	1	0,8	0,2	0	0,2	0,8	0,6	1,4	0,2	0,2	0,8	0,6	0,4	1,6	
Jutalo m a család ban	8	1	-1	1	2	2	2	-1	1	-2	2	0	2	2	1	1	2	2	2	1	2	2	2
	16	1	-1	1	1	1	2	-1	-1	2	2	-1	1	-2	1	1	2	2	1	2	1	2	2
	17	1	-1	-1	-1	0	1	2	1	2	0	-1	2	0	0	0	-2	0	0	0	-1	0	1
	25	-2	0	-2	-2	-1	2	-1	-1	2	-2	0	1	-2	0	0	2	-2	1	2	1	2	0
	28	-1	2	-1	2	1	1	2	1	1	0	-1	1	-1	0	-2	2	1	-1	1	2	2	2
	31	1	1	1	2	2	2	0	1	1	2	1	1	-1	1	0	2	1	2	1	1	2	-2

	Össze- n	1	0	-1	4	5	10	1	2	6	4	-2	8	-4	3	0	8	4	5	7	6	10	5
	Átlag	0,1 666 67	0	- 0,1 666 67	0,6 666 67	0,8 333 33	1,6 666 67	0,1 666 67	0,3 333 33	1	0,66 666 7	- 0,33 333	1,33 333 3	- 0,66 667	0,5	0	1,33 333 3	0,66 666 7	0,83 333 3	1,16 666 7	1	1,66 666 7	0,83 333 3

**Завідувачу кафедри
Біда Олени Анатоліївни,
доктору пед, наук, професору
здобувача вищої освіти
Кутоші Камілли Дезидерівни,
студентки IV-го курсу,
ОП 013 Початкова освіта, бакалавр**

ЗАЯВА

З правилами чинного Положення «Про академічну доброчесність в Закарпатському угорському інституті імені Ф. Ракоці II» від «30» серпня 2019 року, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску роботи до захисту і застосування заходів дисциплінарної та академічної відповідальності, ознайомлений(а).

Про використання Системи виявлення текстових збігів/ідентичності/ схожості в роботах здобувачів вищої освіти повідомлений(а) та надаю свою згоду на обробку та збереження моєї роботи в Базі даних Інституту. Також надаю ЗУІ право на передачу моєї роботи для обробки та збереження в Системі виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та використання роботи для виявлення плагіату в інших роботах, які завантажувалися/завантажуються для перевірки Системою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та користувачами, які мають доступ до цієї Системи, виключно в обмежених цілях для виявлення плагіату в текстах робіт.

Робота для перевірки Інституту надається в друкованому та електронному варіанті. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

2022. 05. 31.

Дата

Підпис

Bida Olena
tanszékvezetőnek
Kutasi Kamillától,
IV. évfolyamos,
013 Tanító, BSc

NYILATKOZAT

A II. Rákoczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola 2019. augusztus 30-án kelt tudományetikai szabályzatának pontjaival, amelyek szerint plágium felfedezése esetén a diplomamunka nincs védéshez engedve, megismerkedtem.

Tájékoztatást kaptam a plágiumszűrő rendszer használatáról, hozzájárulok a munkám ellenőrzéséhez és tárolásához az intézményi adatbázisban. Felhatalmazom az intézményt, hogy a munkámat ellenőrzés után felhasználhassák a plágiumszűrő program működésénél a további munkák ellenőrzésének folyamatában.

A munkát ellenőrzés céljából elektronikusan és nyomtatott formában is benyújtottam az intézménynek. Munkám elektronikus változata azonos a nyomtatott példánnyal.

2022. 05. 31.

Dátum

Aláírás

Ім'я користувача:
Моца Андрій Андрійович

Дата перевірки:
17.05.2022 20:26:27 EEST

Дата звіту:
17.05.2022 20:31:06 EEST

ID перевірки:
1011225924

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

ID користувача:
100006701

Назва документа: **Kutasi Kamilla**

Кількість сторінок: **48**   Кількість слів: **12117**   Кількість символів: **86534**   Розмір файлу: **2.64 MB**   ID файлу: **1011117684**

32.1%

Схожість

Найбільша схожість: 5.71% з Інтернет-джерелом (https://web.cs.elte.hu/blobs/diplomamunkak/bsc_mattan/2009/pahol...)

31% Джерелаз Інтернету

818

..... Сторінка 50

2.6% Джерелаз Бібліотеки

120

..... Сторінка 69

0% Цитат

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

Вилучення цитат вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел